НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

Фінансово-економічний факультет

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Спеціальність 072 „Фінанси, банківська справа та страхування»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему:

«Оптимізація структури доходів підприємства»

Кваліфікаційна робота бакалавра містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Студент групи Самойличенко Нікіта-Олександр Романович
Ф-20.04/2 _____

Науковий керівник _____ д.е.н., професор Слюсаренко О.О.

Робота допущена до захисту _____ ___ д.е.н., професор Бондарук Т.Г.

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ ТА СТРАХУВАННЯ

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань - 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітньо-професійна програма – «Фінанси, банківська справа та страхування»

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д.е.н., проф. Т.Г. Бондарук
_____
«18» жовтня 2023 р.

З А В Д А Н Н Я
на кваліфікаційну роботу бакалавра
Самойличенко Нікіта-Олександр Романовичу

Тема роботи: Оптимізація структури доходів підприємства
керівник роботи: д.е.н., професор Слюсаренко О.О.
затверджена наказом по Академії від «18» жовтня 2023 р. № 385/1
2. Термін здачі студентом закінченої роботи 5 червня 2024 р.
3. Вихідні дані роботи: закони та нормативно-правові акти України, що регулюють діяльність комерційних банків, офіційні публікації і матеріали Національного банку України, наукові розробки вітчизняних і зарубіжних науковців, а також здобуті наукові факти і статистичні дані, що відображають формування доходів підприємства.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які належить зробити):
1) теоретичні основи оптимізації структури доходів підприємства;
2) аналіз динаміки та структури доходів підприємства;
3) шляхи оптимізації структури доходів підприємства.
5. Перелік графічного матеріалу: схеми, діаграми, таблиці.
6. Дата видачі завдання 18 жовтня 2023 р.
Керівник _____
Завдання прийняв до виконання _____

Календарний план

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Відмітка про виконання
	Затвердження теми і наукового керівника кваліфікаційної роботи бакалавра на засіданні кафедри	18.10.2023	Виконано
	Опрацювання першоджерел по темі роботи	01.11.2023	Виконано
	Розробка плану роботи, методики та інструментарію досліджень	13.11.2023	Виконано
	Проведення економічних досліджень та їх аналіз	04.12.2023	Виконано
	Написання вступу до роботи	25.12.2023	Виконано
	Написання першого розділу роботи	22.01.2024	Виконано
	Написання другого розділу роботи	26.02.2024	Виконано
	Написання третього розділу роботи	25.03.2024	Виконано
	Написання висновків та пропозицій, оформлення роботи	22.04.2024	Виконано
	Подача першого варіанту роботи на кафедру	01.05.2024	Виконано
	Доопрацювання роботи згідно з зауваженнями керівника	20.05.2024	Виконано
	Попередній захист роботи	03.06.2024	Виконано

Студент_____ _____

(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи_____ д.е.н., професор Слюсаренко О.О.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра

студента Національної академії статистики, обліку та аудиту

Самойличенко Нікіти-Олександра Романовича

Тема: «Оптимізація структури доходів підприємства»

Загальний обсяг роботи складає 64 сторінки.

Містить 23 таблиці, 12 рисунків 41 літературне джерело.

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання категорія доходів посідає одне з центральних місць. Одержання доходів є головною метою підприємницької діяльності, основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу. Закони ринкової економіки не дозволяють виробляти продукцію, реалізація якої завдає збитків. За цих обставин створення передумов для ефективної роботи підприємств, забезпечення прибуткового ведення господарської діяльності є надзвичайно актуальним. Повне ж вирішення проблеми збільшення доходів товаровиробників неможливе без підвищення ефективності їх господарювання. Ринкові відносини в Україні логічно пов’язані з якісно новими підходами до системи управління як на макрорівні, так і на рівні підприємства. Функціонування кожного суб’єкта економіки можливе лише при наявності достовірної та об’єктивної інформації про фактичні результати його діяльності, яку забезпечує бухгалтерський облік, аналіз та аудит.

Саме тому вивчення оптимізації структури доходів підприємства є надзвичайно актуальним і практично значущим.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є проведення теоретичних та практичних досліджень щодо визначення напрямів оптимізації структури доходів підприємства.

Об’єкт кваліфікаційної роботи бакалавра - є процес формування структури доходів підприємства.

Предметом кваліфікаційної роботи бакалавра є теоретико-методичні основи та практичні аспекти здійснення оптимізації структури доходів підприємства підприємства.

Методи дослідження: Дослідження ґрунтується на застосуванні діалектичного методу пізнання для вивчення розвитку концепцій обліку і оптимізації структури доходів підприємства (абстрактно-логічний метод, метод типології та класифікацій, метод аналогій). Крім цього, використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності доходів; системний аналіз – для деталізації і розчленування об’єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез – для узагальнення різних аспектів оптимізації структури доходів підприємства; інформаційне моделювання – для забезпечення дослідження нормативно-довідковими матеріалами; абстрагування – для формування узагальнених висновків на основі системного аналізу і синтезу теорій і практики організації системи забезпечення оптимізації структури доходів підприємства; порівняння – при проведення оптимізації структури доходів підприємства. Для вирішення зазначених завдань в роботі застосовано загальні наукові методи дослідження.

У першому розділі «Теоретичні основи оптимізації структури доходів підприємства» – обґрунтовано економічну сутність функції та значення доходів підприємства; досліджено поняття оптимальної структури доходів підприємства

У другому розділі «Аналіз динаміки та структури доходів підприємства» – проведено оцінку динаміки і структури доходів підприємства, а також проведено аналіз ефективності формування структури доходів підприємства.

У третьому розділі «Шляхи оптимізації структури доходів підприємства» – обґрунтовано важливість оптимізації рівня доходів

підприємства, а також обгрунтування структури доходів підприємства в контексті її оптимізації.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені в роботі рекомендації та пропозиції щодо оптимізації структури доходів підприємства мають можливість практичного застосування в майбутньому окремих заходів та пропозицій щодо підвищення ефективності та прибутковості діяльності вітчизняного підприємства.

Ключові слова: доходи підприємства, структура доходів підприємства, оптимізація структури, прибутковість, ефективність формування структури доходів.

Студент _____ _____

ЗМІСТ

ВСТУП 8
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА 11
1.1 Сутність, функції та значення доходів підприємства 11
1.2 Поняття оптимальної структури доходів підприємства 17
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА 23
2.1 Оцінка динаміки і структури доходів підприємства 23
2.3 Аналіз ефективності формування структури доходів підприємства 34
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА 49
3.1 Напрями підвищення рівня доходів підприємства 49
3.2 Обгрунтування структури доходів підприємства в контексті її оптимізації 55
ВИСНОВКИ 62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 65
ДОДАТКИ 69

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання категорія доходів посідає одне з центральних місць. Одержання доходів є головною метою підприємницької діяльності, основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу. Закони ринкової економіки не дозволяють виробляти продукцію, реалізація якої завдає збитків. За цих обставин створення передумов для ефективної роботи підприємств, забезпечення прибуткового ведення господарської діяльності є надзвичайно актуальним. Повне ж вирішення проблеми збільшення доходів товаровиробників неможливе без підвищення ефективності їх господарювання. Ринкові відносини в Україні логічно пов'язані з якісно новими підходами до системи управління як на макрорівні, так і на рівні підприємства. Функціонування кожного суб'єкта економіки можливе лише при наявності достовірної та об'єктивної інформації про фактичні результати його діяльності, яку забезпечує бухгалтерський облік, аналіз та аудит.

Вагомий внесок у дослідження проблем забезпечення оптимізації структури доходів підприємства зробили такі вітчизняні і зарубіжні науковці як: В. В. Бабіч, О. Я. Базілінська, О. Г. Біла, В. І. Блонська, М. А. Болюх, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, Н. М. Грабова, А. Г. Загородній, Т. Г. Камінська, М. Ю. Карпенко та багато інших. Разом з тим, дане питання потребує подальшого вивчення та розкриття. Саме тому вивчення оптимізації структури доходів підприємства є надзвичайно актуальним і практично значущим.

Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є проведення теоретичних та практичних досліджень щодо визначення напрямів оптимізації структури доходів підприємства.

Реалізація мети дослідження обумовила постановку та вирішення наступних *завдань*:

– з’ясувати сутність, функції та значення доходів підприємства в умовах ринкової економіки;

– дослідити поняття оптимальної структури доходів підприємства;

– провести оцінку динаміки і структури доходів підприємства;

– проаналізувати ефективність формування структури доходів підприємства;

– розробити шляхи підвищення рівня доходів підприємства;

– обґрунтувати напрямки оптимізації доходів підприємства.

Об’єкт кваліфікаційної роботи бакалавра - є процес формування структури доходів підприємства.

Предметом кваліфікаційної роботи бакалавра є теоретико-методичні основи та практичні аспекти здійснення оптимізації структури доходів підприємства підприємства.

Методи дослідження: Дослідження ґрунтується на застосуванні діалектичного методу пізнання для вивчення розвитку концепцій обліку і оптимізації структури доходів підприємства (абстрактно-логічний метод, метод типології та класифікацій, метод аналогій). Крім цього, використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності доходів; системний аналіз – для деталізації і розчленування об’єкта дослідження на окремі важливі складові елементи; синтез – для узагальнення різних аспектів оптимізації структури доходів підприємства; інформаційне моделювання – для забезпечення дослідження нормативно-довідковими матеріалами; абстрагування – для формування узагальнених висновків на основі системного аналізу і синтезу теорій і практики організації системи забезпечення оптимізації структури доходів підприємства; порівняння – при проведення оптимізації структури доходів підприємства. Для вирішення зазначених завдань в роботі застосовано загальні наукові методи дослідження.

Практичне значення одержаних результатів. Розроблені в роботі рекомендації та пропозиції щодо оптимізації структури доходів підприємства

мають можливість практичного застосування в майбутньому окремих заходів та пропозицій щодо підвищення ефективності та прибутковості діяльності вітчизняного підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність, функції та значення доходів підприємства

Дохід є одним із найважливіших показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Він є складовою формування прибутку підприємства, тому управління даним показником є одним із першочергових елементів ефективного управління діяльністю підприємства в цілому. Категорія доходів розглядалась на всіх етапах історії розвитку світової економіки. Вчені багатьох країн світу розкривали економічну сутність доходів в різних її аспектах. Визначення змісту доходів було предметом дискусій серед представників різних економічних шкіл і течій. Розбіжності у розкритті економічної сутності доходів, в першу чергу пов'язані із надзвичайно широким спектром його застосування як на макро-, так і макрорівнях економіки (національний дохід, дохід держави, дохід підприємства, дохід сім'ї тощо).

У сучасних умовах економіки термін «дохід» починає набувати ширшого значення і тлумачення: по-перше – як основне джерело прибутку (чистого доходу); по-друге – як складна за структурою категорія, що вимагає теоретичного й методологічного уточнення. Визначення економічної сутності доходів сучасними науковцями наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Визначення економічної сутності доходів сучасними науковцями

Автори	Визначення поняття «дохід»	Недоліки/переваги визначення
1	2	3
Бутинець Ф.Ф. [14, с. 524].	Як економічна категорія дохід (виручка) є потоком грошових коштів та інших надходжень за певний період, отриманий від продажу продукції, товарів, робіт, послуг	Вважаємо дане визначення неповним, оскільки ототожнення доходу підприємства тільки з виручкою від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг практично виключає з нього інші операційні доходи, до яких належать доходи від реалізації іноземної валюти, інших оборотних активів, доходи від операційної оренди активів.

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Блонська В. І. [10, с. 117-123]	Дохід підприємства – це надходження, одержані внаслідок його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигод, отриманих внаслідок використання у господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів в умовах прийнятного рівня підприємницького ризику	Вважаємо дане визначення коректним, адже воно розкриває економічну суть доходу з боку усіх основних аспектів
Біла О. Г. [9, с. 72]	Грошові надходження від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це загальний дохід від основної діяльності підприємства, його внесок у валовий внутрішній продукт країни	Вважаємо дане визначення доцільним для операційного доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг, але неповним з точки зору загального доходу від операційної діяльності підприємства, так як дане визначення не включає елементи інших операційних доходів
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [25, с. 363]	Дохід це: - різниця між виторгом з реалізації продукції, робіт та послуг і вартістю матеріальних витрат на виробництво та збут цієї продукції; - грошові або матеріальні цінності, отримані від господарської, комерційної, посередницької та іншої діяльності	Вважаємо дані визначення коректними, оскільки в сукупності вони розкривають загальну суть доходу з боку усіх основних економічних аспектів
Сідун В. А., Пономарьова Ю.В. [37, с. 117].	Дохід є виручкою підприємства від реалізації продукції, послуг та виконання робіт без урахування податку на додану вартість та акцизного збору	Вважаємо дане визначення доцільним для доходу від реалізації, але неповним з точки зору загального доходу від операційної діяльності підприємства
Швабій К.І. [39, с. 105-112]	Дохід завжди є винагородою або платою за певну господарську діяльність або надану послугу. Дохід – це всі надходження, що виникають на основі процесу ціноутворення, за винятком виручки від продажу майна	Вважаємо дане визначення коректним, оскільки воно розкриває сутність доходу від операційної діяльності, а також відображає роль цін реалізації продукції, товарів, робіт, послуг у його формуванні
Шмиголь Н.М. [20, с. 221-225]	Дохід підприємства – це збільшення економічних вигід внаслідок надходження активів і/або погашення зобов'язань, що приводить до зростання капіталу організації, за винятком внесків учасників (власників майна), та отримане внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів та конкурентних переваг в умовах прийнятного рівня підприємницького ризику	Вважаємо дане визначення коректним, оскільки воно в повній мірі розкриває сутність доходу та принцип його визнання
Камінська Т. Г. [26]	Доходами визнаються збільшення економічних вигод протягом звітного періоду внаслідок надходження активів, і/або підвищення їх вартості, і/або зменшення зобов'язань, які приводять до збільшення капіталу організації, за винятком внесків власників	Вважаємо дане визначення коректним, оскільки воно доцільно окреслює економічні принципи визнання доходів підприємства

*Джерело: згруповано автором

Як видно з табл. 1.1, серед науковців не сформувалося єдиної думки щодо економічної сутності поняття доходу. Одними вченими та науковцями

поняття «дохід» окреслюється в широкому розумінні, іншими – у більш вузькому.

В широкому розумінні змісту цього поняття розкривається як економічний так і бухгалтерський підхід до його визначення.

Слід відзначити, що формування доходів від реалізації продукції підприємства здійснюється за регулювання певного економічного механізму. Нині науковці розглядають, як правило, три основні види економічного механізму формування доходів – державний, ринковий та внутрішній [46].

Нами узагальнено поняття доходу вітчизняного підприємства у взаємозв'язку трьох складових: форми прояву, змісту та сутності (рис. 1.1).

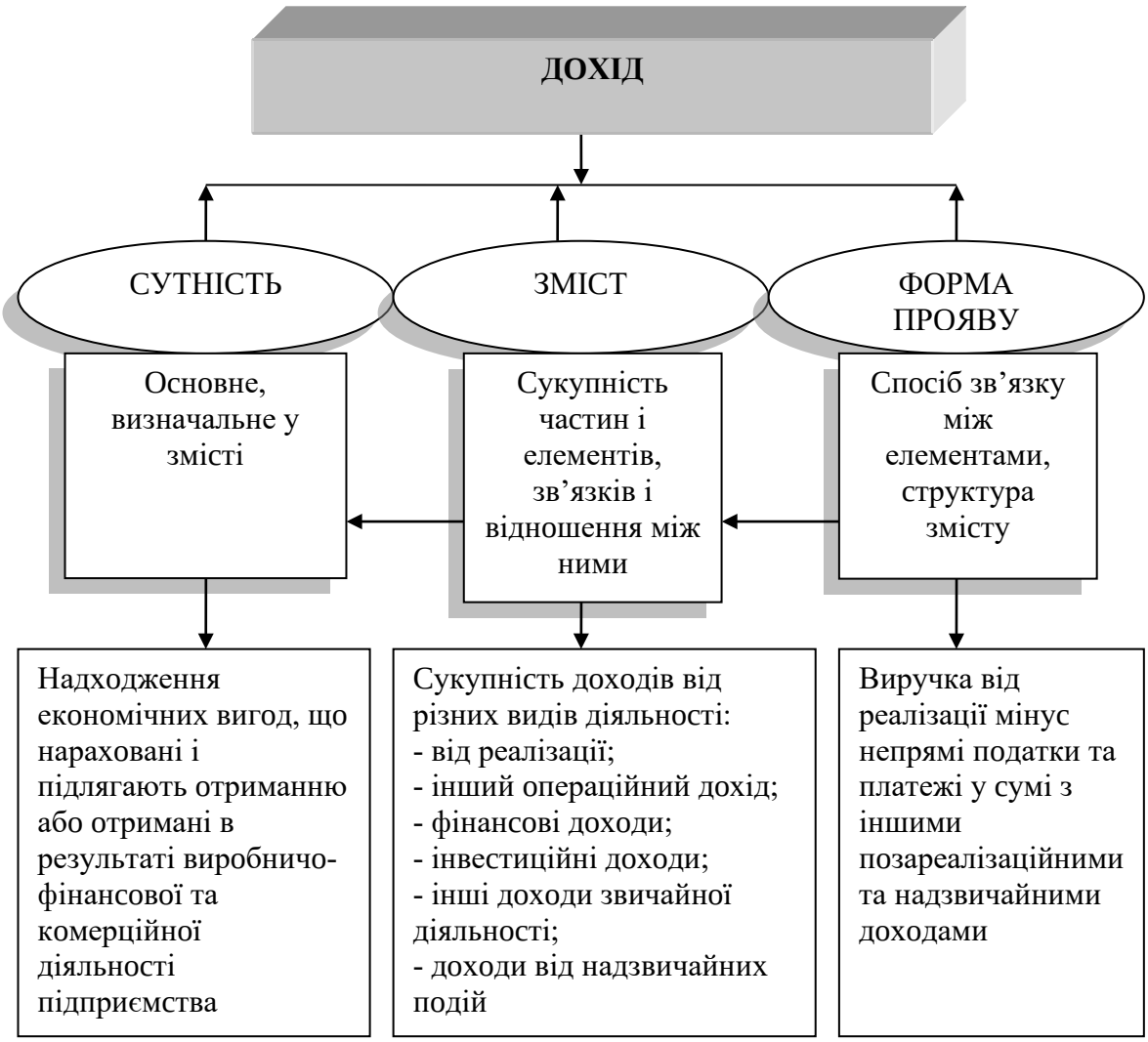

Рис. 1.1. Здійснене узагальнення категорії «дохід» через взаємозв'язок його форми прояву, змісту та сутності (авторський підхід)

Вищенаведений підхід забезпечує прийнятність його для потреб управління та дозволяє врахувати функціональні можливості доходу з позиції формування джерел фінансування підприємства.

Зокрема, визначено три позиції забезпечення фінансування підприємства за рахунок доходу:

1. Дохід підприємства є джерелом покриття усіх поточних витрат, пов'язаних із виробничо-фінансовою діяльністю, і забезпечує поточну діяльність підприємства.

2. Законодавчо визначена частина доходу підприємств є джерелом податкових платежів і забезпечує виконання зобов'язань підприємства перед державою.

3. Дохід є джерелом формування прибутку, що забезпечує самофінансування діяльності підприємства у майбутньому [77, с. 107].

Отже, економічна суть доходів полягає у відшкодуванні витрат на ведення діяльності й отримання відповідної суми прибутку, яка забезпечує досягнення стратегічної мети підприємства – приріст власного капіталу.

Сучасна економічна парадигма спирається на два базових підходи до визначення сутності категорії доходу підприємства – витратний та ринковий. Серед найбільш визнаних сучасних теорій, що ґрунтуються на цих підходах і певною мірою інтегрують їх, необхідно відзначити наступні:

1. Факторна теорія доходу – розглядає доход підприємства як результат корисного використання певних видів економічних ресурсів або факторів виробництва;

2. Компенсаторна теорія доходу (або теорія підприємницького доходу) – розглядає доход як плату (компенсацію) підприємцю за здійснення підприємницької діяльності і ризик;

3. Інноваційна теорія доходу – розглядає певний вид додаткового доходу, сформованого підприємством (понад нормальний його рівень), коли воно впроваджує більш ефективні технологічні, організаційні та інші інновації, що істотно підвищують продуктивність праці;

4. Теорія монопольного доходу – пояснює ті випадки, коли більш високий (додатковий) доход є наслідком недостатньої конкуренції і навіть монопольного становища підприємства на певних сегментах ринку [64, с. 119].

У даний час серед економістів немає єдиної думки про кількість і зміст функцій доходу. У різних джерелах налічується від 2 до 6 функцій. Класифікація різних точок зору авторів на функції доходу представлена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Класифікація різних точок зору на функції доходу

Функції доходу	**Автор**
Джерело формування бюджетів різних рівнів	Р.М. Іуреев, Т.І. Юркова, С.В. Юрков
Формування фінансових результатів	Ю.Д. Батрин
Джерело приросту власного капіталу Джерело відновлення виробничих фондів і продукції, що випускається	І.В. Колчина
Міра ефективності	П.Н. Жевтяк, В.І. Колесніков
Оціночна Стимулююча Відтворювальна	Ф.Д. Шахматов, В.Д. Герасимова, Є.М. Піменова
Джерело поповнення державного бюджету Джерело виробничого і соціального розвитку підприємства	В.П. Кодацький
Спонукання підприємства впроваджувати нововведення Розподіл ресурсів серед альтернативних видів господарської діяльності	Макконел, Брю
Основи прийняття інвестиційних рішень Мірило успіху діяльності підприємства Самофінансування Винагорода власника капіталу	А. Бабо
Міра ефективності суспільного виробництва Міра накопичення Засіб регулювання переливу капіталу	С.В. Савельєв

*Джерело: згруповано автором

Варто відзначити, що ми дотримуємося думки економістів, які виділяють три функції, найбільш відповідні природі доходу: відтворювальну, стимулюючу та узагальнюючу, як оціночного показника діяльності підприємства.

Отже, інтегруючи зміст понять «доходи підприємства», що являють собою один із видів фінансового результату його господарської діяльності за певний період, надходження грошових вигод у формі виручки від реалізації виробленої продукції (робіт, послуг) і майна, а також коштів із позареалізаційних операцій, які формуються з урахуванням факторів часу і ризиків, можна сформулювати комплексне поняття «доходи підприємства». Нами пропонується його визначення у наступному вигляді: «Дохід підприємства являє собою один із видів фінансового результату його господарської діяльності з виготовлення і реалізації основної продукції (робіт, послуг) та інших забезпечувальних чи супроводжувальних їх операцій, що здійснюються циклічно з використанням відповідних операційних ресурсів, на базі якого формується відповідний вид його прибутку».

1.2 Поняття оптимальної структури доходів підприємства

Дохід, як джерело подальшої діяльності підприємства, покриття витрат виробництва, забезпечення робітників і держави фінансовими ресурсами, необхідними для життя усіх сторін, займає важливе місце в загальній системі обліково-аналітичного забезпечення підприємств. В умовах ринкової економіки постає необхідність у вирішенні певних складних соціально-економічних проблем, зокрема проблеми формування доходів підприємств, так як їхній склад та розмір визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку шляхом підвищення його прибутку. Економіко-правовий аналіз структури П(С)БО «Дохід» відображено на рис. 1.2, з якого видно, що на законодавчому рівні визначено сферу застосування П(С)БО 15 «Дохід».

Так, методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства (крім доходів, пов’язаних з договорами оренди) і її розкриття в фінансовій звітності визначаються Положенням

(стандартом) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Відповідно до П(С)БО 15 «Дохід», дохід визнається під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що зумовлює зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінка доходу може бути достовірно визначена.

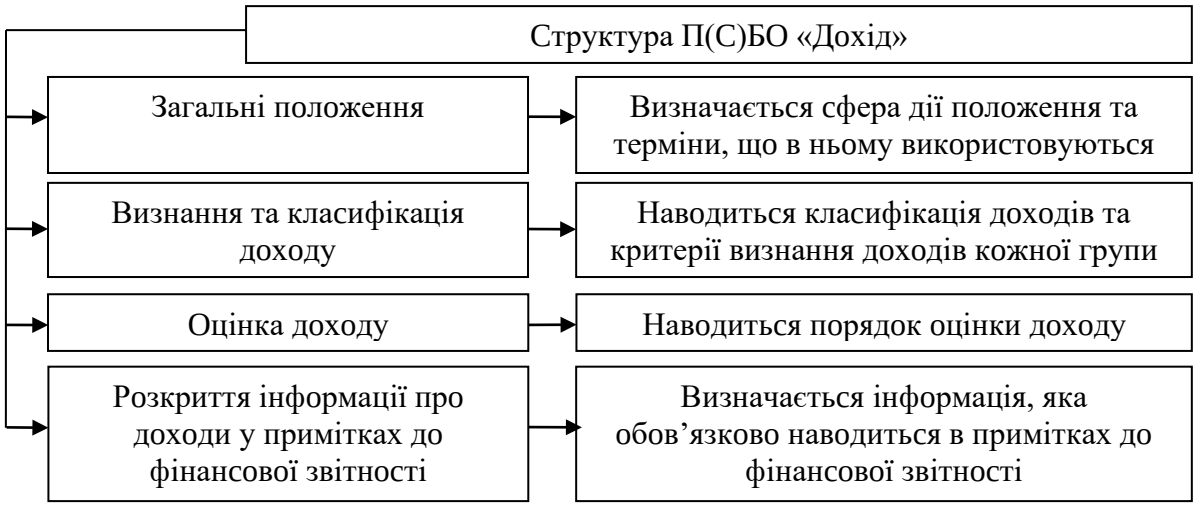

Рис. 1.2. Економіко-правовий аналіз структури П(С)БО «Дохід»

Слід зазначити, що норми Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності). Положенням визначається класифікація доходів, регламентується порядок визнання та оцінки доходів, визначається інформація, яка обов'язково наводиться в примітках до фінансової звітності.

Визначено критерії визнання доходу для трьох типів операцій: продажу продукції (товарів), надання послуг і використання іншими сторонами активів підприємства, які приносять відсотки, роялті та дивіденди.

В основі оптимізації доходів підприємства лежить їх класифікація. Доходи підприємства класифікуються за видами діяльності, що здійснюються цим підприємством. Такий підхід дає можливість враховувати особливості кожного виду діяльності, відслідковувати зміни за видами

діяльності та забезпечувати інформацією для подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень. Схематично класифікацію доходів підприємства зображено на рис. 1.3.

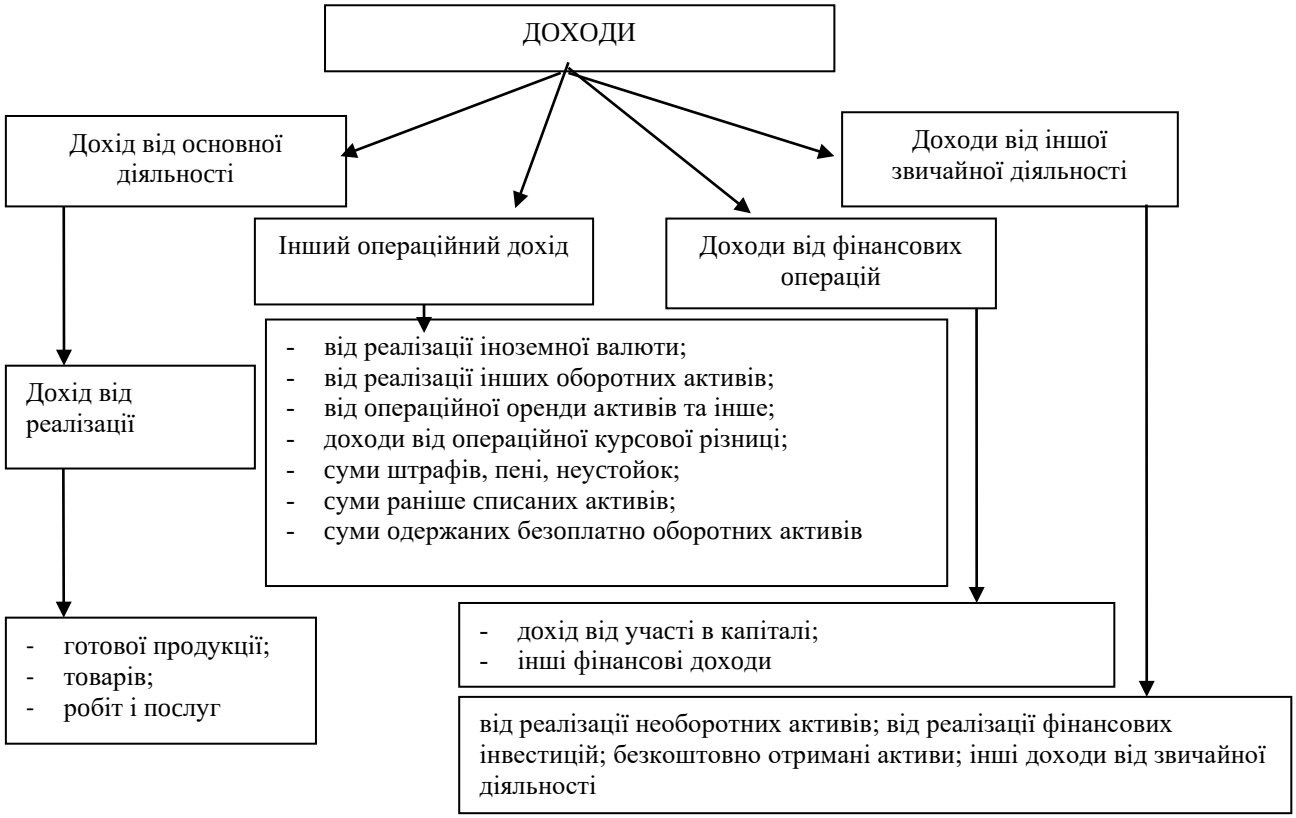

Рис. 1.3. Класифікація доходів підприємства

Основу внутрішнього механізму формування доходів від реалізації продукції підприємства становлять окремі положення його статуту, система розроблених підприємством цільових стратегічних показників, критеріїв і нормативів цих доходів.

Класифікація видів доходів з операційної діяльності вітчизняних підприємств наведена в табл. 1.3.

Наведена класифікація дає змогу ефективніше здійснювати управління доходами на досліджуваному підприємстві. Зокрема, у системі механізму регулювання доходів з операційної діяльності певна роль належить визначенню джерел їх формування, які поділяють на дві основні групи – доходи, що формуються за рахунок основної діяльності підприємства, а також доходи, що формуються за рахунок інших видів його операційної

діяльності. Склад конкретних джерел формування доходів від реалізації продукції підприємства за кожною з цих груп визначається в нормативних актах стосовно ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності [30].

Таблиця 1.3

Класифікація видів доходів з операційної діяльності вітчизняного підприємства

Класифікаційна ознака	**Вид доходів за класифікаційною ознакою**
1	**2**
Вид операційної діяльності підприємства	Доходи основної діяльності підприємства; доходи з інших видів операційної діяльності підприємства
Склад елементів формування доходів підприємства	Валовий дохід з операційної діяльності; чистий дохід з операційної діяльності; доданий дохід з операційної діяльності
Економічний зміст операцій формування доходів	Доходи з реалізації; позареалізаційні доходи; інші операційні доходи
Умови визначення доходів у фінансовій звітності	Доходи звітного періоду; доходи майбутнього періоду
Характер оподаткування окремих видів доходів	Дохід, що підлягає оподаткуванню; дохід, що не підлягає оподаткуванню
Рівень достатності доходу підприємства для формування прибутку	Дохід, що є достатнім для формування прибутку з операційної діяльності; дохід, що є недостатнім для формування прибутку з операційної діяльності
Рівень управління формування доходів	Дохід, що формується за результатами окремої операції; дохід, що формується окремим центром відповідальності підприємства; дохід, що формується по підприємству в цілому
Рівень цінового ризику формування доходів з основної діяльності	Доходи за основної діяльності, що формуються за умов мінімального цінового ризику; доходи з основної діяльності, що формуються за умов середньо ринкового цінового ризику; доходи з основної діяльності, що формуються за умов високого цінового ризику.

*Джерело: згруповано автором

Центром розробки стратегії формування та розподілу доходу підприємницьких структур виступає вироблення політики оптимізації всіх джерел утворення і напрямків використання доходу. Вихідним моментом оптимізації доходів є оцінка витратомісткості продукції та послуг.

В умовах збитковості господарської діяльності підприємств першою проблемою оптимізації доходу стає ліквідація збитковості і перехід до стабілізації фінансової міцності.

Серед інших завдань оптимізації доходів вітчизняних підприємств виділяються такі:

- розрахунок потреби в доході для досягнення стратегічних цілей підприємницької діяльності;
- раціоналізація структури джерел утворення доходу на основі пріоритетності й ефективності різних видів діяльності;
- розробка ефективної системи розподілу й використання доходу;
- визначення величини доходу, необхідної для одержання цільового прибутку від реалізації вітчизняних послуг (продукції);
- обґрунтування обсягів реалізації продукції (послуг), що забезпечать одержання цільового доходу і досягнення стратегічного рівня запасу фінансової міцності;
- максимізація інших джерел доходу вітчизняного підприємства [30].

Перераховані завдання можуть змінюватися залежно від стратегічних цілей, обсягів і видів діяльності підприємства, економічної ситуації в країні та інших внутрішніх і зовнішніх факторів.

Після визначення оптимізаційних завдань повинні розроблятися і впроваджуватися в практику найбільш ефективні способи їхнього вирішення, тобто оптимізаційні моделі. Політика впровадження таких моделей передбачає концентрацію зусиль на мобілізацію потенційних можливостей збільшення доходу і раціонального його використання. Правильність та ефективність оптимізаційних моделей перевіряються практикою, в результаті чого політика може коригуватися.

В узагальненому вигляді процес формування політики оптимізації доходу вітчизняних підприємств представлений на рис. 1.4.

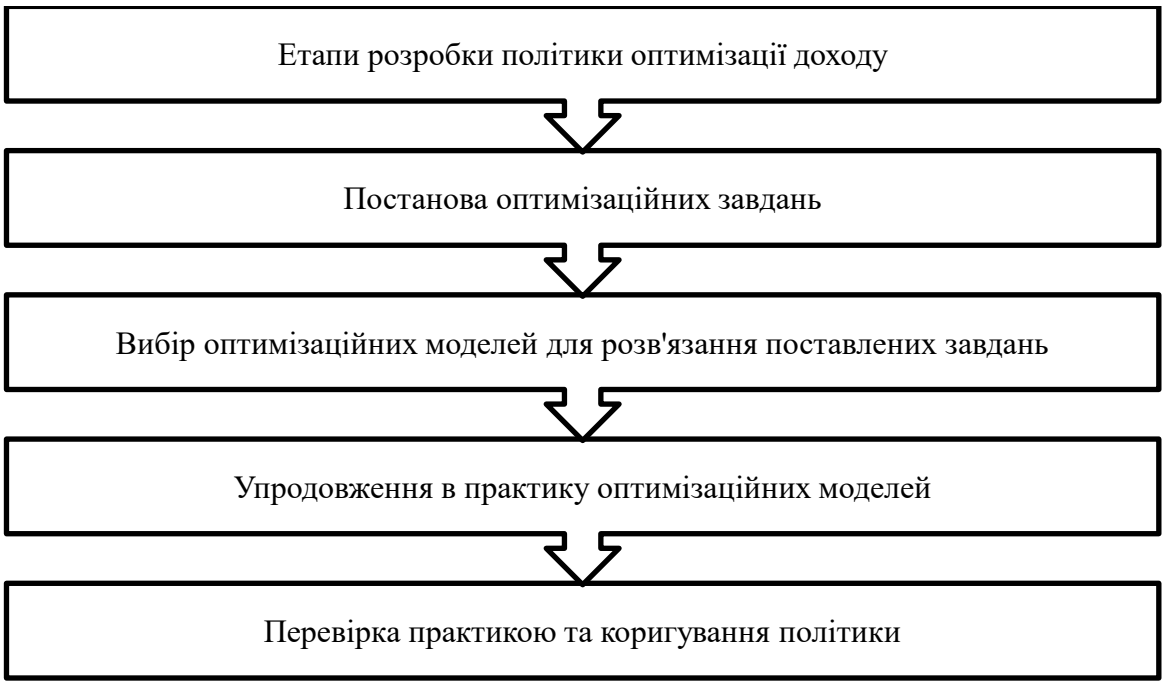

Рис. 1.4. Процес розробки політики оптимізації доходу підприємств

Так, для успішного виконання функції відшкодування витрат і забезпечення прибутку підприємствам доход повинен оптимізуватися насамперед за джерелами його утворення. Тому оптимізація доходу розпочинається з вибору найбільш ефективного продукції на поточний період і на перспективу. Неоднорідність продукції і системи його оподатковування викликає необхідність застосування різних підходів і моделей оптимізації доходу. Але вони повинні будуватися на загальних принципах обгрунтування політики оптимізації доходу (рис. 1.5).

Варто відзначити, що оскільки основним джерелом доходу підприємства є реалізація продукції та послуг, то з виручки від реалізації слід починати оптимізацію доходу, але обов’язково у взаємозв’язку з витратами на закупівлю вітчизняних послуг і формування продукції. Зокрема, теорія і практика господарської діяльності виробили систему методів планування й оптимізації реалізації продукції, а відтак і доходу від основної діяльності підприємства.

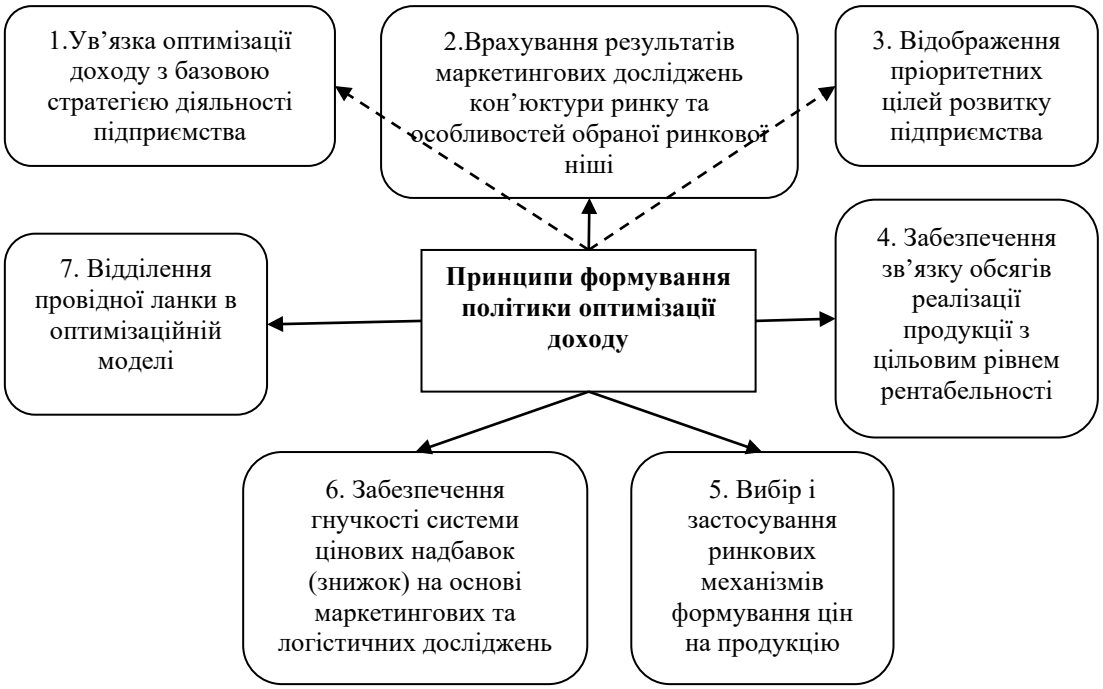

Рис. 1.5. Основні принципи формування політики оптимізації доходу підприємства

Отже, важливим методом оптимізації доходу, від основної діяльності підприємства є орієнтація на цільовий прибуток, тобто оптимізація доходу на основі заздалегідь установленої суми цільового прибутку. Початком оптимізації доходу на основі цільового прибутку є визначення порога рентабельності (беззбитковості) підприємства на плановий період. Особлива увага в такій моделі повинна приділятися оптимізації запасу фінансової стійкості, яка забезпечується сумою доходу від реалізації продукції понад суму реалізації так званої точки беззбитковості. Розроблена стратегія збільшення доходу на основі оптимізації прибутку буде орієнтиром для розвитку підприємства. Досягнення стратегічних цілей ефективного нарощування доходу неможливе без підвищення ролі маркетингу і логістики у формуванні доходів вітчизняних підприємств.

РОЗДІЛ 2.
АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Оцінка динаміки і структури доходів підприємства

Проведемо оцінку динаміки і структури доходів підприємствана прикладі ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка». Всі процеси та явища господарської діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» взаємозв'язані, взаємозалежні та взаємообумовлені. Методикою аналізу доходів від реалізації готової продукції (робіт, послуг) на ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» передбачено оцінку показників доходів від реалізації готової продукції (робіт, послуг) на ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» як компоненту аналізу показників підприємства в цілому. Так, при аналізі показників прибутку ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» виділяються такі етапи (табл. 2.1):

1) надається оцінка динаміки прибутку в цілому та в розрізі окремих видів діяльності (операційна, інвестиційна, фінансова), визначається прибутковість окремих структурних підрозділів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка»;

2) виконується факторний аналіз прибутку за видами діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка»: факторний аналіз прибутку від операційної діяльності, у т. ч. факторний аналіз валового прибутку; факторний аналіз прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг).

З метою досконалого вивчення загальної суми прибутку на підприємстві ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка», в т. ч. доходів від реалізації готової продукції (робіт, послуг), застосовуються дані звітів про фінансові результати за 2021-2023 рр.

Таблиця 2.1

Динаміка показників про фінансові результати

ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка»

упродовж 2021-2023 рр. (тис. грн.)

Показники	**2021 рік**	**2022 рік**	**2023 рік**	**Відхилення 2023 / 2021 рр.**	
				Тис. грн.	**%**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
І. Фінансові результати					
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції	234787,0	224732,0	231013,0	-3774	-1,61
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	157917	144820	164647	+6730	+4,26
Валовий прибуток (збиток)	**76870,0**	**79912,0**	**66366,0**	**-10504**	**-13,66**
Інші операційні доходи	80302,0	82357,0	13893,0	-66409	-82,70
Адміністративні витрати	12756	9567	9205	-3551	-27,84
Витрати на збут	98775	115057	88578	-10197	-10,32
Інші операційні витрати	19374	16159	112325	+92951	+479,77
Фінансові результати від операційної діяльності	**26267,0**	**21486,0**	**-129849**	**-156116**	**-594,34**
Інші фінансові доходи	6,0	34,0	7,0	+1	+16,67
Інші доходи	13530,0	52,0	308,0	-13222	-97,72
Фінансові витрати	14736	12948	14016	-720	-4,89
Інші витрати	9299	11	15	-9284	-99,84
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування	**15768,0**	**8613,0**	**-143565**	**-159333**	**-1010,48**
Податок на прибуток від звичайної діяльності	11	29	8	-3	-27,27
Фінансові результати від звичайної діяльності	**15757,0**	**8584,0**	**-143573**	**-159330**	**-1011,17**
Чистий прибуток (збиток)	**15757,0**	**8584,0**	**-143573**	**-159330**	**-1011,17**
ІІ. Елементи операційних витрат					
Матеріальні затрати	138872,0	119148,0	132789,0	-6083	-4,38
Витрати на оплату праці	23845,0	20815,0	21490,0	-2355	-9,88
Відрахування на соціальні заходи	8122,0	7679,0	8126,0	+4	+0,05
Амортизація	26086,0	30427,0	28436,0	+2350	+9,01
Інші операційні витрати	75348,0	106861,0	183019,0	+107671	+142,90
Разом	**272273,0**	**284930,0**	**373860,0**	**+101587**	**+37,31**

*Джерело: розраховано автором

Отже, упродовж 2021-2023 рр. відбулося скорочення фінансового результату від звичайної діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» на 159330 тис. грн., що сталося за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації продукції підприємства на 3774 тис. грн. або на 1,61% та збільшення собівартості реалізованої продукції на 6730 тис. грн. або на 4,26%. Негативним моментом у діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» є скорочення таких статей доходів підприємства як: інші операційні доходи на 66409 тис. грн. або на 82,70%; інші доходи зменшилися на 13222 тис. грн. або на 97,72%.

Проаналізувавши динаміку та структуру операційних витрат, було виявлено наступне: за період, що аналізується операційні витрати зросли на 101587 тис. грн. або на 37,31%, що і стало причиною збитку від операційної діяльності у 2023 році; причому найбільші темпи росту спостерігались у 2023 р. порівняно з 2021 р. – на 37,31% (101587 тис. грн.). Розглянемо детальніше кожну складову операційних витрат.

Матеріальні затрати зменшилися за весь період на 6083 тис. грн., що склало 4,38%. Частка матеріальних затрат у загальній структурі за період, що аналізується зменшувалася: у 2021 р. їх частка була 51,0%, а у 2022 р. вона склала 41,82%; але у 2023 р. питома вага матеріальних затрат зменшилася на 6,3 в. п. порівняно з попереднім 2022 р. і склала 35,52%.

Витрати на оплату праці зменшилися, за весь період відбулося скорочення даних витрат на 2355 тис. грн., що склало 9,88%. У структурі операційних витрат вони займають приблизно 6-8%.

Відрахування на соціальні заходи за період, що аналізується збільшились на 4 тис. грн. (0,05%). Так як частка відрахувань на соціальні заходи в структурі операційних витрат не суттєва, зміни цього показника не справляли особливого впливу на формування фінансових результатів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» та передусім на формування прибутку (в даному випадку збитку) від операційної діяльності.

Амортизація за весь період дещо зросла – на 2350 тис. грн., що склало 9,01%. Основний ріст прийшовся на 2022 р.: показник у 2022 р., порівняно з попереднім періодом зріс на 4341 тис. грн., тобто 16,64%. Питома вага амортизаційних відрахувань у структурі операційних витрат протягом всього періоду зменшилась (з 9,58% у 2021 р. до 7,61% у 2023 р.). Так як частка амортизації в структурі операційних витрат незначна, зміни цього показника не чинили особливого впливу на розмір собівартості.

Інші операційні витрати за період, що аналізується зросли на 142,9%, тобто на 107671 тис. грн., найбільші темпи росту спостерігались у 2023 р. порівняно з 2021 р. Частка інших операційних витрат у загальній структурі за весь період зросла з 27,67% у 2021 р. до 48,95% у 2023 р., тобто на 21,28 в.п.

Таким чином, проаналізувавши динаміку та структуру операційних витрат, встановлено, що собівартість росла за рахунок збільшення операційних витрат (на 4,26%).

Таблиця 2.2

Аналіз динаміки та структури доходів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Показники	**2021**		**2022**		**2023**		**Відхилення 2023/2021 рр.**	
	тис. грн.	**%**	**тис. грн.**	**%**	**тис. грн.**	**%**	**тис. грн.**	**%**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**
Виручка	299814	76,16	224732	73,16	231013	94,21	-68801	-22,95
Інші операційні доходи	80302	20,40	82357	26,81	13893	5,67	-66409	-82,70
Фінансові доходи	6	0,00	34	0,01	7	0,00	+1	+16,67
Інші доходи	13530	3,44	52	0,02	308	0,13	-13222	-97,72
Разом	**393652**	**100,00**	**307175**	**100,00**	**245221**	**100,00**	**-148431**	**-37,71**

*Джерело: розраховано автором

Так, упродовж 2021-2023 рр. відбулося зменшення обсягу загальних доходів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» на 148431 тис. грн. або на 37,71%, що сталося за рахунок зменшення доходів від реалізації товарів, робіт та послуг на 68801 тис. грн. або на 22,95%; інших

операційних доходів на 66409 тис. грн. або на 82,7%; інших доходів на 13222 тис. грн. або на 37,71%.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки та складових обсягів виробництва та реалізації продукції в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» у 2021 р.

Основний вид продукції	**Обсяг виробництва**			**Обсяг реалізованої продукції**		
	у натуральній формі (фізична од. вим.)	**у грошовій формі (тис.грн.)**	**у відсотках до всієї виробленої продукції**	**у натуральній формі (фізична од. вим.)**	**у грошовій формі (тіс. грн.)**	**у відсотках до всієї реалізованої продукції**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Мінеральна вода	2386,6	51023.9	34.8	2392,0	51108.3	21.88
Безалкогольні напої	4078,5	148945.4	59.4	4052,2	146589	62.7
Слабоалкогольні напої	389,3	35741.1	5.7	379,8	34622.7	14.82
Сиропи Пост-Мікс	11,2	1336.9	0.1	10,6	1296.7	0.6

*Джерело: розраховано автором

Так, упродовж 2021 р. найбільшу частку у структурі обсягів виробництва та реалізації продукції в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» займають безалкогольні напої – 59,4% у структурі виробництва та 62,7% у структурі реалізованої.

Так, упродовж 2022 р. найбільшу частку у структурі обсягів виробництва та реалізації продукції в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» займають безалкогольні напої в пляшках – 38,8% у структурі виробництва та 38,99% у структурі реалізованої. Також доцільно відзначити, що протягом 2021-2022 рр. доходи від реалізації безалкогольних напоїв зросли з 34622,7 тис. грн. у 2021 р. до 56327,4 тис. грн. у 2022 р., тобто на 21704,7 тис. грн. або на 62,69%. У 2022 р., порівняно з 2021 р., спостерігаємо скорочення доходів від реалізації мінеральної води на 23619,2 тис. грн. або на 46,21%. Упродовж 2021-2022 рр. відбулося зменшення доходів від реалізації слабоалкогольних напоїв на 15722,5 тис. грн. або на 45,41%.

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки та складових обсягів виробництва та реалізації продукції в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» у 2022 р.

Основний вид продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
	у натуральній формі (фізична од. вим.)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична од. вим.)	у грошовій формі (тіс. грн.)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
1	2	3	4	5	6	7
Капрі Зонне	6264624.0	37223.8	25.61	6195651.0	36785.9	25.46
Квас	2276879.0	5011.3	3.45	2154934.0	4332.7	3
Сиропи	98479.0	579.1	0.4	101284.0	594.1	0.41
Вода питна	52938.9	44.8	0.03	40710.6	34.7	0.02
Безалкогольні напої в пляшках	26868670.0	56388.1	38.8	26615576.2	56327.4	38.99
Слабоалкогольні напої	3532626.9	18780.1	12.92	3541488.06	18900.2	13.08
Мінеральна вода	17688087.0	27309.8	18.79	17635625.1	27489.1	19.04

*Джерело: розраховано автором

Так, упродовж 2023 р. найбільшу частку у структурі обсягів виробництва та реалізації продукції в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» займають безалкогольні напої в пляшках – 33,1% у структурі виробництва та 30,7% у структурі реалізованої. Також доцільно відзначити, що протягом 2022-2023 рр. доходи від реалізації безалкогольних напоїв зросли з 56327,4 тис. грн. у 2022 р. до 89889,8 тис. грн. у 2023 р., тобто на 33562,4 тис. грн. або на 59,58%. У 2023 р., порівняно з 2022 р., спостерігаємо зростання доходів від реалізації мінеральної води на 11593,6 тис. грн. або на 42,17%. Упродовж 2022-2023 рр. відбулося збільшення доходів від реалізації слабоалкогольних напоїв на 46239,7 тис. грн. або на 244,65%.

Таблиця 2.5

Аналіз динаміки та складових обсягів виробництва та реалізації продукції в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» у 2023 р.

Основний вид продукції	Обсяг виробництва			Обсяг реалізованої продукції		
	у натуральній формі (фізична од. вим.)	у грошовій формі (тис.грн.)	у відсотках до всієї виробленої продукції	у натуральній формі (фізична од. вим.)	у грошовій формі (тіс. грн.)	у відсотках до всієї реалізованої продукції
1	2	3	4	5	6	7
Безалкогольні напої в пляшках	21762.9	74927.2	33.1	21931.7	89889.8	30.7
Капрі-Зонне	5770.6	65137.8	28.8	5934.5	79381	27.1
Квас	3414.9	13232.1	5.8	3371.9	15933.7	5.4
Мінеральна вода	13781.7	32206.3	14.2	13855.5	39082.7	13.4
Слабоалкогольні напої	3285.3	37614.9	16.6	3461.5	65139.9	22.3

*Джерело: розраховано автором

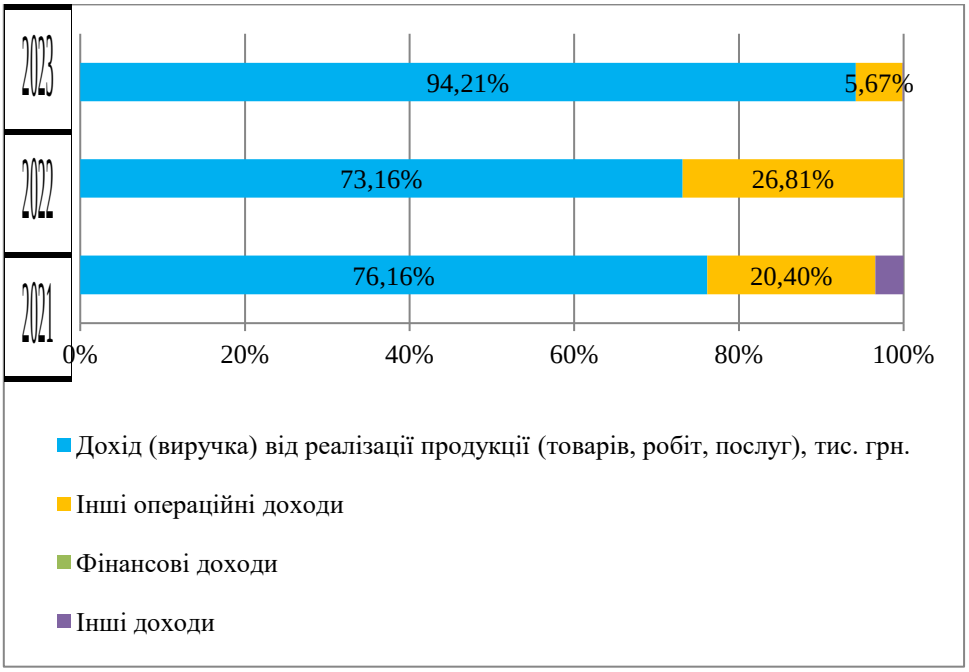

Рис. 2.3. Структура доходів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» упродовж 2021-2023 рр.

Варто відзначити, що упродовж 2021-2023 рр. найбільшу частку у структурі доходів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» займають доходи від реалізації товарів, робіт та послуг – 76,16% у 2021 р., 73,16% у 2022 р. та 94,21% у 2023 р.

Варто відзначити, що впродовж 2021-2022 рр. ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» отримувало чистий прибуток саме від реалізації готової продукції, але у 2023 р. підприємство вело збиткову діяльність. Зокрема дохід (виручка) від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. скоротився на 68801 тис. грн. або на 22,95% (рис. 2.4).

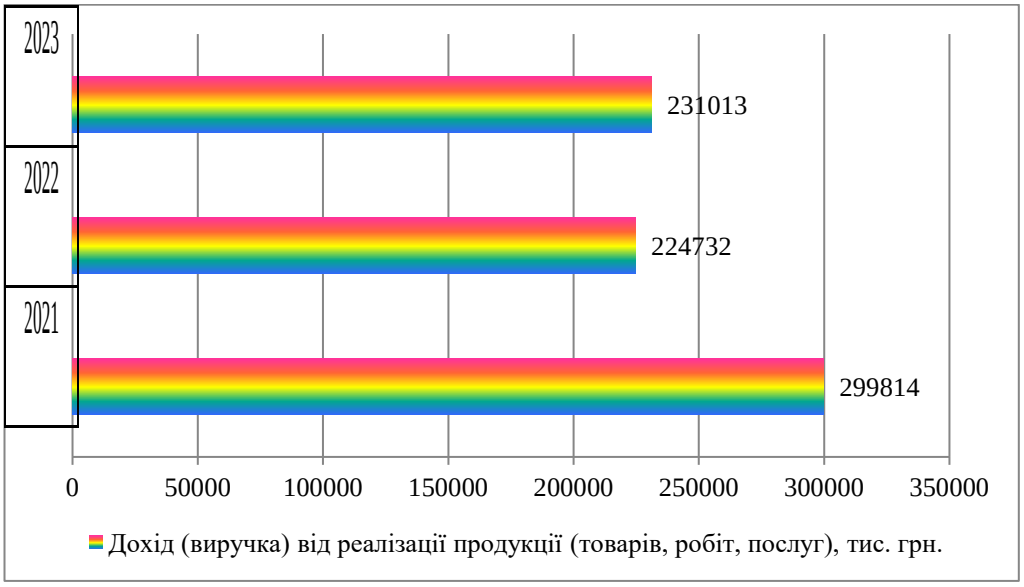

Рис. 2.4. Динаміка доходу (виручки) від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

На обсяг доходу (виручки) від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» впливають непрямі податки та інші вирахування з доходу від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка», які за 2021-2023 рр. виросли на 6730 тис. грн. або на 4,26% (рис. 2.5).

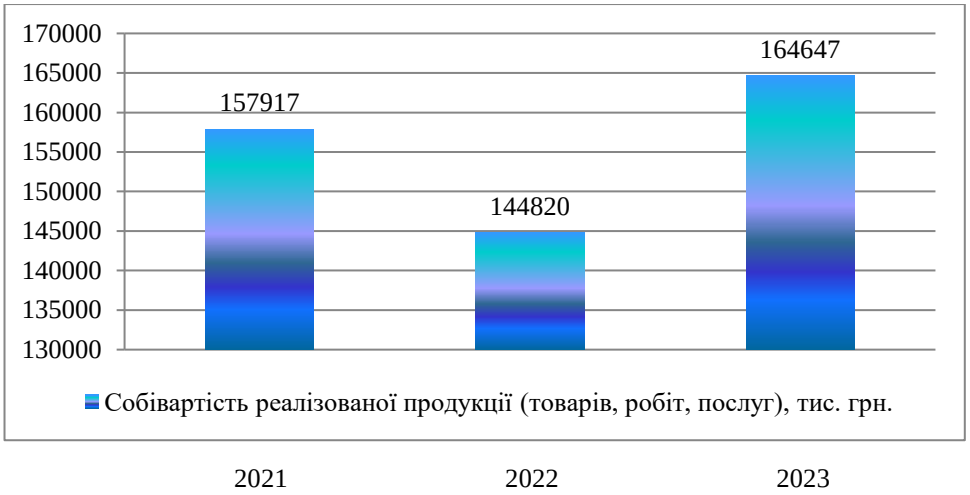

Рис. 2.5. Динаміка непрямих податків від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Враховуючи вищевказані темпи скорочення динаміки доходу (виручки) від реалізації продукції та збільшення величини непрямих податків за останні три роки, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. зменшився на 3774 тис. грн. або на 1,61%, що сталося у зв'язку із скороченням обсягу доходу (виручки) від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. на 68801 тис. грн. або 22,95% (рис. 2.6).

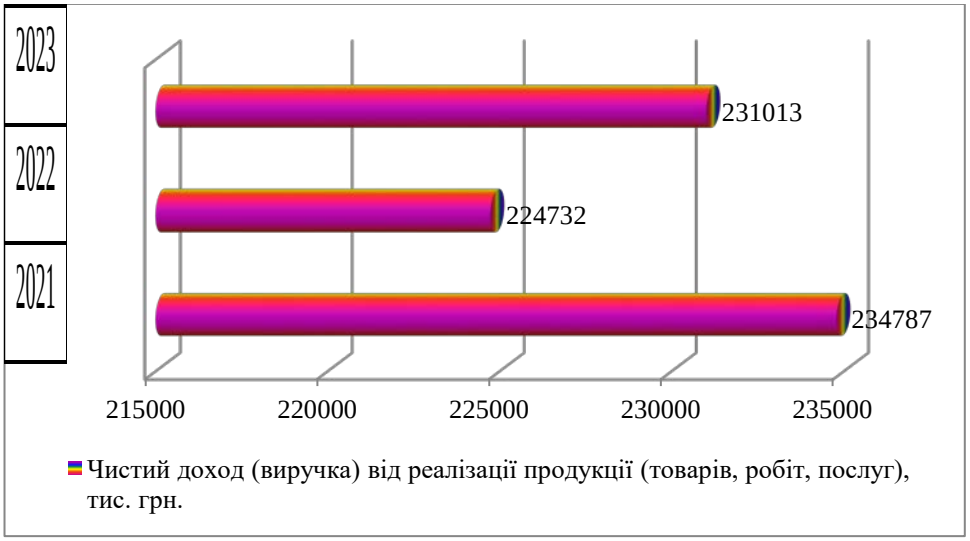

Рис. 2.6. Динаміка чистого доходу (виручки) від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

В процесі операційної діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» протягом аналізованого періоду були одержані інші операційні доходи на суму 13893 тис. грн. та інші доходи на суму 308 тис. грн. у 2023 році.

Фінансовий результат від операційної діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. зменшувався, що пов’язано із скороченням доходів підприємства (рис. 2.7).

Так, упродовж 2021-2022 рр. відбулося скорочення фінансового результату від операційної діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» на 4781 тис. грн. або на 18,2%. У 2023 р. динаміка показника погіршилася, адже підприємство отримало збиток в результаті здійснення операційної діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» – у сумі 129849 тис. грн.

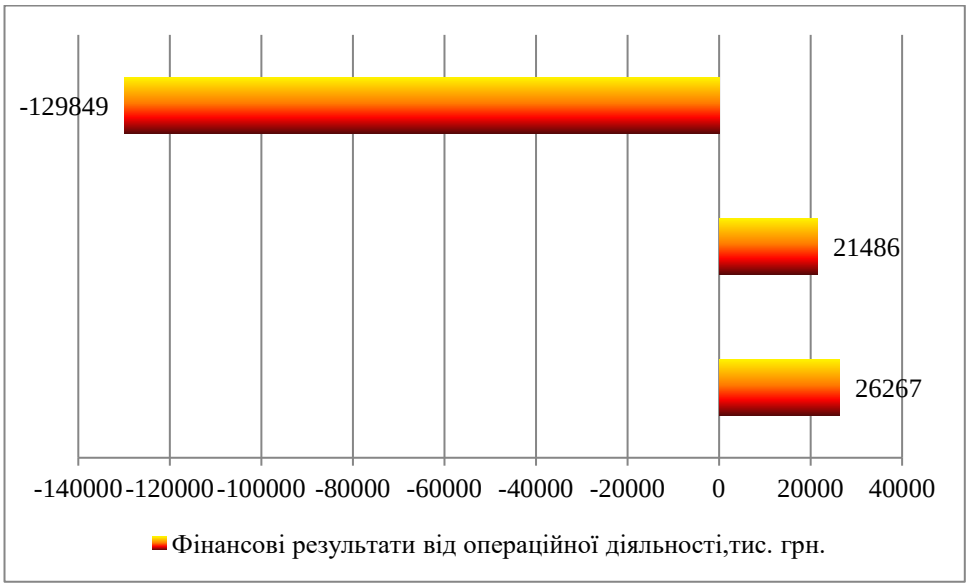

Рис. 2.7. Фінансові результати від операційної діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Незважаючи на погіршення фінансових результатів до оподаткування ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр., досліджуване підприємство сплачувало податок на прибуток. Так, величина

податку на прибуток за останні три роки зменшена на 3,0 тис. грн. або на 27,27% (рис. 2.8).

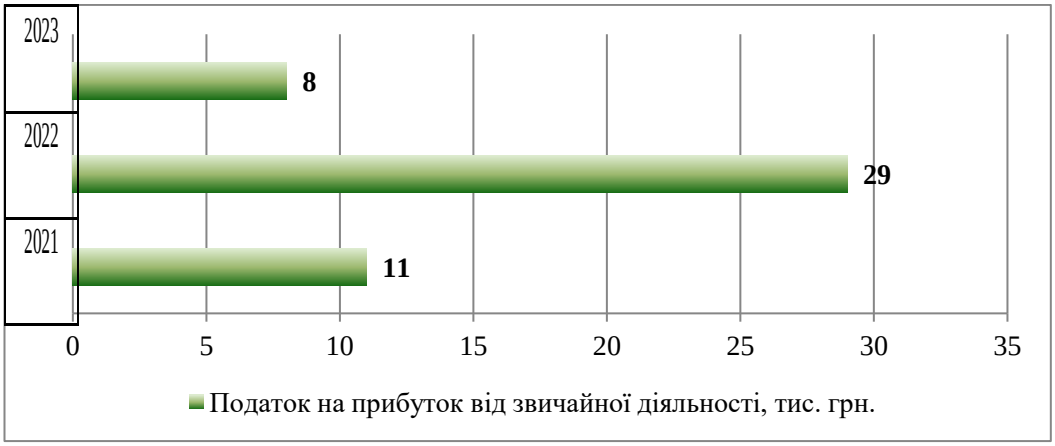

Рис. 2.8. Динаміка податку на прибуток від звичайної дільності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Варто відзначити, що методика аналізу доходів в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. передбачає оцінку якості отримуваного прибутку.

Рис. 2.9. Динаміка чистого прибутку (збитку) ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Так, за одержаними результатами аналізу, за інших рівних умов, можна стверджувати про низьку якість доходів від реалізації готової продукції на ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка». У зв'язку з погіршенням фінансових результатів до оподаткування ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. та стабільною

сплатою податку на прибуток за цей період, чистий прибуток ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2022 рр. зменшився на 7173 тис. грн. або на 45,52%, натомість у 2023 р. підприємство отримало чистий збиток у розмірі 143573 тис. грн. (рис. 2.9).

Отже, упродовж 2021-2023 рр. спостерігаємо скорочення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт та послуг) в ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» на 3774 тис. грн. або на 1,61%. Також спостерігаємо зменшення інших операційних доходів на 66409 тис. грн. або на 82,7% та інших витрат на 9284 тис. грн. або на 99,84%. Все це вплинуло на наявність збиткової діяльності підприємства, адже чистий збиток ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» у 2023 р. склав 143573 тис. грн.

2.3 Аналіз ефективності формування структури доходів ПрАТ «КЗБН «Росинка»

Для визначення ефективності формування доходів підприємства побудуємо матрицю SWOT-аналізу для ПрАТ «КЗБН «Росинка». Спочатку дослідимо сильні та слабкі сторони підприємства у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Характеристика сильних та слабких сторін ПрАТ «КЗБН «Росинка» для SWOT-аналізу

Сфера діяльності	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
Маркетинг, Продукція, бренд	Постійне вивчення та аналіз стану ринку, своєї позиції, позиції конкурентів, потреб споживачів; диференціація виробів; підтримка та розвиток іміджу. На підприємстві працює система управління якістю, яка відповідає вимогам ISO 9001:2000, що підтверджується наявністю у ПрАТ «КЗБН «Росинка» «Сертифікатів відповідності».	Недостатнє використання маркетингових комунікацій: реклами, промоакції.
Виробництво	Значні виробничі потужності. Вся продукція підприємства виробляється із натуральної сировини і майже не містить консервантів, емульгаторів, ароматизаторів, барвників і відповідає стандартам, технічним умовам, що існують на цю продукцію і є абсолютно безпечною для життя і здоров’я споживачів.	Основні засоби мають високий рівень зносу

Продовження таблиці 2.6.

Організація збуту	Потужний власний логістичний центр.	Високі витрати на збут
Інновації	ПрАТ «КЗБН «Росинка» забезпечене обладнанням для моніторингу контролю якості продукції та відповідних досліджень. Розробкою технологій та запуском високоякісних безалкогольних напоїв займаються спеціалісти, які пройшли атестацію та навчання у спеціалізованих іноземних центрах. На виробництві застосовують найновітніші технології та лінії виробництва, устаткування.	Не вся продукція підприємства, що вперше запускається у виробництво знаходить широкий попит у населення.
Фінанси	Підприємство є прибутковим, фінансування відбувається за рахунок внутрішнього інвестора.	Нестабільний фінансовий стан
Організація, управління	Чітко сформовані стратегії, високий рівень управління, чітко сформована організаційна структура управління	Низький рівень впровадження бюджетування, недостатній контроль за центрами центрів відповідальності
Кадри	Високий рівень кваліфікації та підготовки персоналу; досвід діяльності, атестація та навчання спеціалістів у спеціалізованих центрах.	Неефективна система стимулювання праці. Зменшення заробітної плати, високий рівень плинності кадрів.

*Джерело: побудовано автором

Таким чином, проаналізувавши системи менеджменту, маркетингу та логістики, що діють на підприємстві, можна зробити однозначний висновок про те, що вони високоефективні, організовані, досягають позитивних фінансових показників на базі кластеризації всіх виробничих процесів.

Наступним кроком даного аналізу підприємства буде дослідження його зовнішніх можливостей та загроз, представимо їх у вигляді табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Загальні зовнішні можливості та загрози ПрАТ «КЗБН «Росинка» для SWOT-аналізу

Потенційні зовнішні можливості, О	**Потенційні зовнішні загрози, Т**
1)розвиток економіки країни у довготерміновій перспективі; 2)зростання доходів населення; обслуговування нових додаткових груп споживачів у довготерміновій перспективі; 3)розширення виробництва для задоволення потреб споживачів у довготерміновій перспективі; 4)обґрунтоване законодавство у довготерміновій перспективі; 5)завоювання позицій на зовнішньому ринку; 6)входження в нові сегменти ринку.	1) інфляція; 2) нестабільна політична ситуація; 3) зниження рівня доходів населення; 4) зміни в потребах і смаках споживачів; 5) уповільнений темп зростання ринку; 6) імовірність виникнення нових конкурентів, у зв’язку з популярністю галузі; 7) втрата споживачів внаслідок воєнних дій на Донбасі.

*Джерело: побудовано автором

Виходячи із оцінки внутрішнього стану ПрАТ «КЗБН «Росинка» та досліджень зовнішнього оточення, побудуємо матрицю SWOT-аналізу у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Матриця SWOT-аналізу для ПрАТ «КЗБН «Росинка»

	Сильні сторони (S)	**Слабкі сторони (W)**
Можливості (O)	**СіМ** Використовуючи сильні ринкові позиції, аналіз ринкової ситуації, конкурентні переваги, при наявності значних виробничих потужностей ПрАТ «КЗБН «Росинка» є: можливість розширення виробництва, обслуговування додаткових груп споживачів та проникнення на нові сегменти як закордонного так і вітчизняного ринку.	**СлЗ** На основі можливості проникнення на нові сегменти ринку, обслуговування нових додаткових груп споживачів, розширення виробництва у довгостроковій перспективі компанія може розробити ресурсозберігаючу стратегію, розширити ринки збуту своєї продукції за умов належного фінансування виробництва.
Загрози (T)	**СіЗ** ПрАТ «КЗБН «Росинка» виробляє продукцію, яка відповідає стандартам якості, що дає їй можливість утримувати свої позиції навіть при нестабільному функціонуванні ринку.	**СлЗ** Компанія має спрогнозувати зміну смаків споживачів, щоб не втратити своїх позицій на ринку

*Джерело: побудовано автором

За результатами аналізу виявлено основні негативні причини, що впливають на діяльність ПрАТ «КЗБН «Росинка», запропоновані альтернативні рішення, спрямовані на їхнє усунення. Проведений SWOT-аналіз дає можливість виявити та запобігти ризикам, які чекають на фірму при розширенні її діяльності.

Значний вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства здійснює склад та структура доходів підприємства. Варто проаналізувати особливості формування структури доходів підприємства за асортиментними групами ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз формування структури доходів за асортиментними групами ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка»

Асортимент продукції	**2021**	**2022**	**2023**	**Відхилення 2021 / 2023 рр.**	
				Тис. грн.	**%**
Мінеральна вода	51108,3	17635625,1	39082,7	-12025,6	-23,53
Безалкогольні напої	146589,0	26615576,2	89889,8	-56699,2	-38,68
Слабоалкогольні напої	34622,7	3541488,1	65139,9	+30517,2	+88,14
Сиропи Пост-Мікс	1296,7	101284,0	79391,0	+78094,3	+6022,54

*Джерело: розраховано автором

Так, упродовж 2021-2023 рр. відбулося скорочення обсягів доходів від реалізації мінеральної води на 12025,6 тис. грн. або на 23,53% та безалкогольних напоїв на 56699,2 тис. грн. або на 38,68%. Натомість, за 2021-2023 рр. спостерігаємо збільшення доходів від реалізації слабоалкогольних напоїв на 30517,2 тис. грн. або на 88,14%.

Для визначення ефективності формування структури доходів підприємства проведемо здійснимо оцінку рентабельності реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. за допомогою низки коефіцієнтів (табл. 2.10):

Таблиця 2.10

Рентабельність реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Показники	**2021 рік**	**2022 рік**	**2023 рік**	**Відхилення 2023 / 2021 рр.**
Рентабельність активів	8,689	4,090	-69,390	-78,079
Рентабельність власного капіталу	58,813	14,902	1451,838	+1393,025
Рентабельність продажу	11,188	9,561	-56,209	-67,397
Рентабельність чистих актвів	54,401	7,927	-105,914	-160,315
Рентабельність оборотних активів	42,061	27,316	-168,699	-210,760
Фондовіддача	231,197	197,264	204,721	-26,476

*Джерело: розраховано автором

Отже, в цілому підприємство є нерентабельним, адже, коефіцієнт рентабельності активів протягом 2021-2023 рр. зменшився на 78,079, а

коефіцієнт рентабельності власного капіталу протягом аналізованого періоду зріс. В цілому фінансовий стан підприємства погіршився. Керівництву підприємства варто звернути увагу на збільшення коефіцієнта забезпечення власними коштами та підвищення коефіцієнта фінансування. У зв'язку з чим підприємству варто вжити заходів щодо зниження частки залучених коштів, та зниження залежності підприємства від зовнішніх інвесторів.

Також проведемо оцінку динаміки коефіцієнта оборотності оборотних активів (загальний) ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр., який розраховується як співвідношення чистого доходу від реалізації продукції за період та середнього залишку оборотних активів (рис. 2.10).

Варто відзначити, що зниження рівня цього коефіцієнта свідчить про прискорення обороту оборотних засобів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

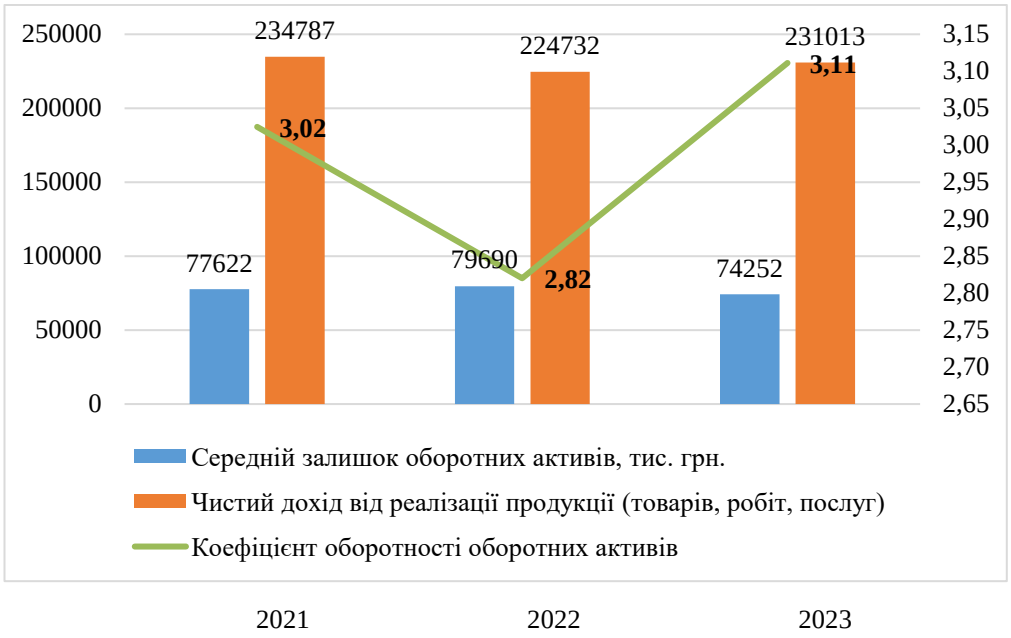

Рис. 2.10. Динаміка загального коефіцієнта оборотності оборотних активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Окупність витрат прибутком від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» розраховується як співвідношення

різниці чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції досліджуваного підприємства за період до собівартості реалізованої продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. Іншими словами, показник окупності витрат прибутком від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» відбиває продуктивність праці персоналу досліджуваного підприємства, вкладеної в отримання конкретної продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка», тому його використовують у процесі аналізу доходів від реалізації готової продукції підприємства, насамперед для впровадження у виробництво чи збут безалкогольних напоїв чи мінеральної води тої чи іншої номенклатури продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка». Однак, за одержаними результатами можна судити окупність витрат прибутком від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» загалом за 2021-2023 рр., рівень якої зменшився на 0,061 в. п. (рис. 2.11).

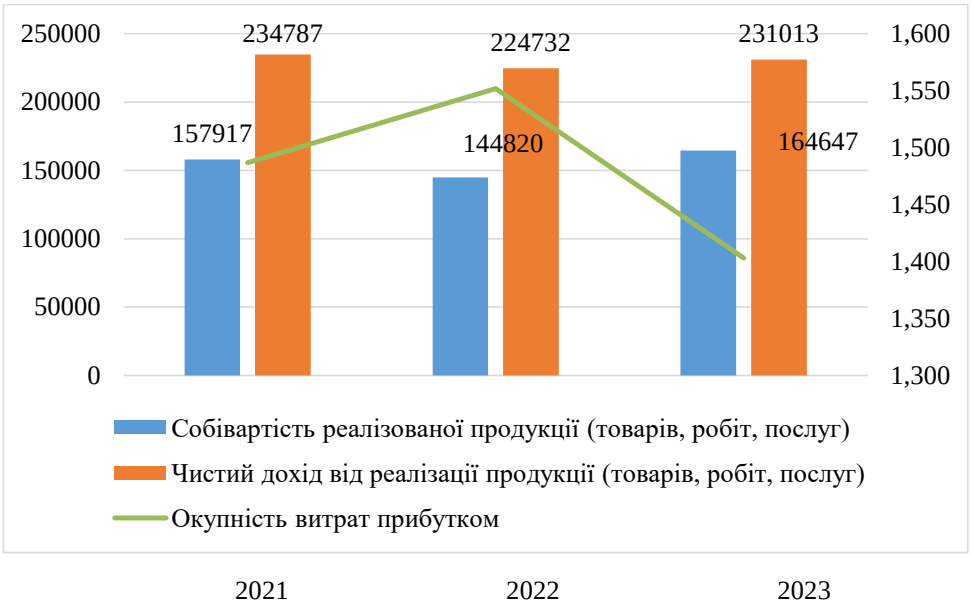

Рис. 2.11. Окупність витрат прибутком від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Рентабельність продажу продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. наведена на рис. 2.12.

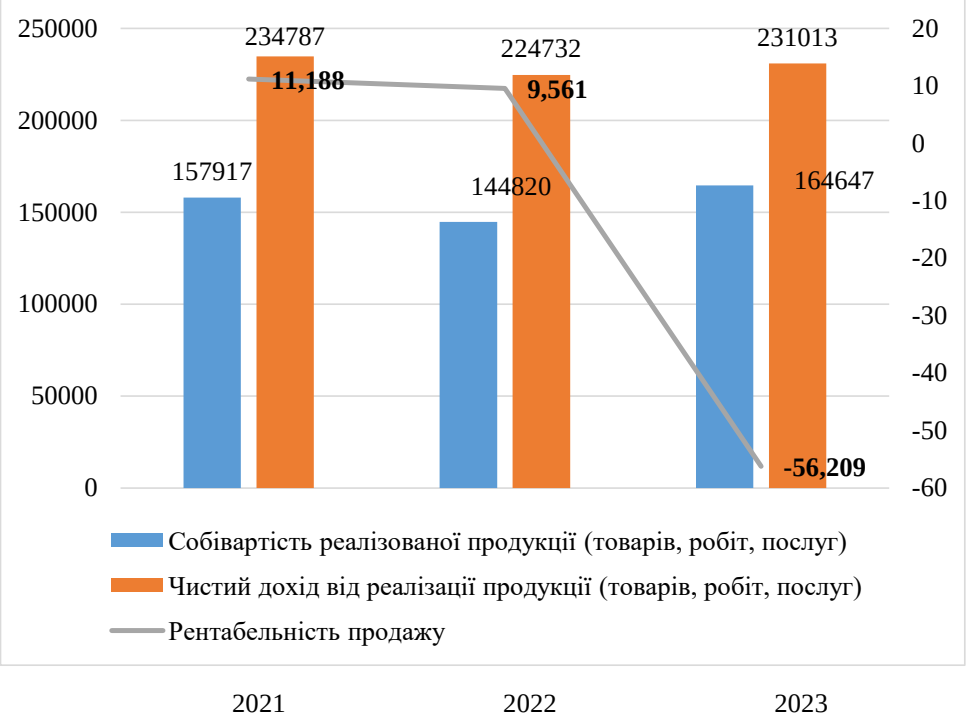

Рис. 2.12. Рентабельність продажу продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр.

Так, рентабельність продажу продукції розраховується як співвідношення різниці чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції досліджуваного підприємства за період до чистого доходу від реалізації продукції ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр., яка зменшилася на 67,397% протягом аналізованого періоду.

Аналогічно, рентабельність активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. розраховується як співвідношення різниці чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції досліджуваного підприємства за період до середнього залишку активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» (рис. 2.13).

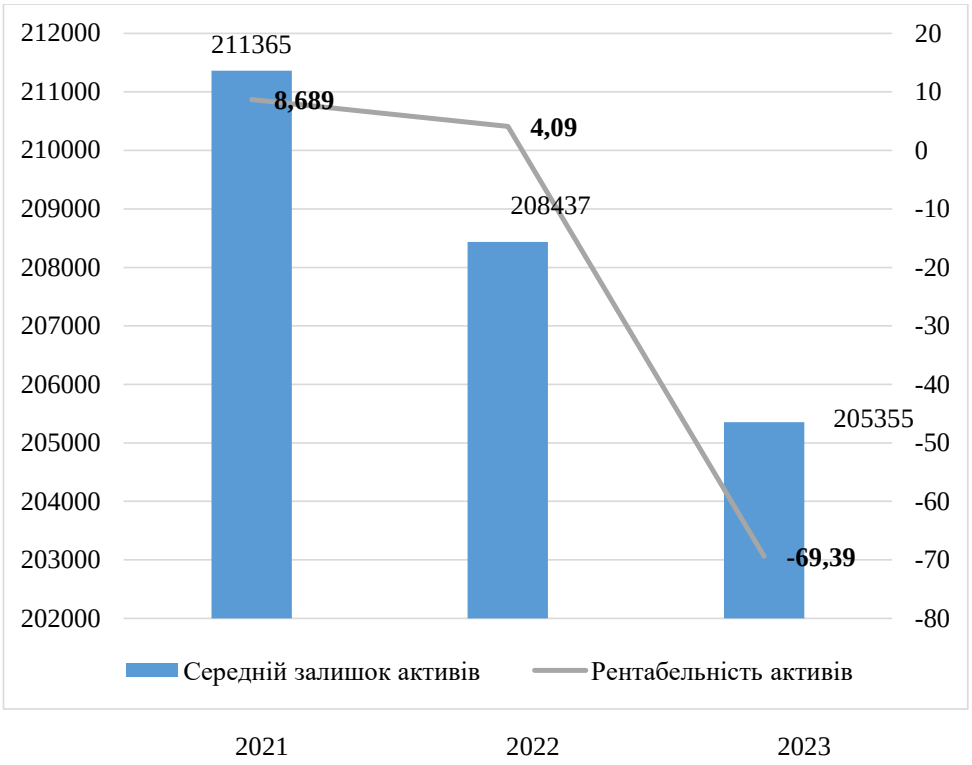

Рис. 2.13. Рентабельність активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. за прибутком від реалізації продукції протягом 2021-2023 рр.

Так, на рис. 2.13 очевидне зниження рівня рентабельності активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. на 78,08 в. п., що свідчить про перенагромадження активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» протягом аналізованого періоду.

У свою чергу, рентабельність власного капіталу ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. за прибутком від реалізації продукції розраховується як співвідношення різниці чистого доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції досліджуваного підприємства за період до середньої величини власного капіталу ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» (рис. 2.14).

Рис. 2.14. Рентабельність власного капіталу ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. за прибутком від реалізації продукції протягом 2021-2023 рр.

Також, упродовж 2021-2023 рр. спостерігаємо очевидне стабільне зростання рівня власного капіталу ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. за прибутком від реалізації продукції на 146,2 в. п., що свідчить про зростання інвестиційної привабливості ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» протягом аналізованого періоду.

Зазначимо, що зростання цін на продукцію ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» без збільшення фізичного обсягу продажів і зниження витрат ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» на 1 грн. готової продукції негативно впливає на якість отримуваного прибутку від реалізації продукції. Тому проведемо порівняльний аналіз цін на основну продукцію ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» та його ключових підприємств-конкурентів (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Порівняльний аналіз цін на продукцію MonaVie, «Майбел»,
ТДВ «Чернівецький хімічний завод» та ПрАТ «КЗБН «Росинка» (грн.)

Продукція	PepsiCo	«Майбел»	MonaVie	ПрАТ «КЗБН «Росинка»
Сітро, 1 л	8,4	10,1	11,2	9,5
Квас, 1 л	9,1	10,3	11,4	9,5
Мінеральна вода негазована, 1 л	7,5	9,7	10,2	8,7
Мінеральна вода сильногазована, 1 л	8,3	10,4	11,3	9,3
Мінеральна вода слабогазована, 1 л	11,6	10,6	11,7	10,3
Сік, 1 л	11,3	16,4	17,9	15,2
Квас «Український традиційний», 1 л	9,7	8,6	9,2	9,4
Енергетичні напої, 0,5 л	11,4	13,3	14,2	11,2
Сильногазовані напої , 0,5 л	9,8	10,7	11,6	10,7

*Джерело: розраховано автором

Аналізуючи ціни на продукцію PepsiCo, «Майбел», MonaVie та ПрАТ «КЗБН «Росинка», можемо стверджувати, що найвищими є ціни у MonaVie, найнижчими – у PepsiCo. Ціни на продукцію ПрАТ «КЗБН «Росинка» можна віднести до середнього цінового діапазону.

Здійснимо для ПрАТ «КЗБН «Росинка» АВС-аналіз асортименту за 2023 рік, ранжуючи його за таким параметром як обсяг продажів (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

АВС-аналіз асортименту ПрАТ «КЗБН «Росинка» за 2023 рік

№ п\п	Товарні групи	Обсяг продажів у 2023 р.	Питома вага обсягу продажів, %	Питома вага обсягу продажів наростаючим підсумком, %	Група АВС
1	2	3	4	5	6
1	Сітро	153,1	12,7	12,7	А
2	Квас	131,2	10,9	23,6	А
3	Мінеральна вода негазована	122,6	10,2	33,8	А
4	Мінеральна вода сильногазована	111,7	9,3	43,1	А
5	Мінеральна вода слабогазована	108,4	9,2	52,3	А
6	Мінеральна вода «Софія Київська»	89,7	7,5	59,8	А

Продовження табл. 2.12

1	2	3	4	5	6
7	Сік	86,4	7,3	67,1	A
8	Квас «Український традиційний»	82,1	6,8	73,9	A
9	Енергетичні напої	81,7	6,8	80,7	B
10	Сильногазовані напої	72,4	6,2	86,9	B
11	Мустанг Ориджинал	71,6	5,9	92,8	B
12	Мустанг Джинджер	48,3	4,1	96,9	C
13	Напій Capri-Sonne	31,1	2,6	99,5	C
14	Напій «Преміум»	6,3	0,5	100	C
	Всього	1196,6	100		

*Джерело: розраховано автором

Таким чином, з таблиці видно, що до групи А відноситься 8 товарних груп, до групи В – 3 товарні групи, до групи С – 3 товарні групи. Оскільки загальна кількість товарних груп у нас – 14, то підраховуємо частку кількості найменувань товарних груп у кожній групі АВС: А – 57,2%, В – 21,4%, С – 21,4%. Маємо наступний результат: група А – 74% виторгу, 57,2% найменувань; група В – 19% виторгу, 21,4% найменувань; група С – 7% виторгу, 21,4% найменувань. таким чином, 57,2% найменувань дають у ПрАТ «КЗБН «Росинка» 74% виторгу.

Розрахуємо відносну частку ринку для найбільш «ходової» продукції ПрАТ «КЗБН «Росинка», порівнявши обсяг її продажів з обсягами продажів головного конкурента – MonaVie (табл. 2.13).

Оцінка середовища функціонування ПрАТ «КЗБН «Росинка» дозволяє зробити наступні висновки:

1. Сегментація ринку та позиціонування товару. Ринковий сегмент або постійні споживачі продукції ПрАТ «КЗБН «Росинка» – виробництво та реалізація мінеральної води, соковмісної продукції та соку.

2. Аналіз товарного портфелю. Під час впровадження нової продукції (товару) на ринок необхідно передбачити три рівні товару. Основний

(перший) рівень – товар за задумом. Для ПрАТ «КЗБН «Росинка» товар за задумом – соковмісна продукція.

Таблиця 2.13

Розрахунок відносної частки ринку для основної продукції ПрАТ «КЗБН «Росинка»

Продукція	Виручка ПрАТ «КЗБН «Росинка», тис.грн.		Група АВС	Обсяг продажів MonaVie за 2023 р., тис. грн.*	Показники	
	2022 р.	2023 р.			Темп зростання ринку,%	Частка ринку відносно конкурента,%
1	2	3	4	5	6	7
Сітро	142,1	108,4	A	212,6	76,2	50,9
Квас	202,4	153,1	A	138,9	75,6	110,2
Мінеральна вода негазована	176,3	131,2	A	181,4	74,4	97,1
Мінеральна вода сильногазована	156,8	111,7	C	135,7	71,2	81,7
Мінеральна вода слабогазована	122,6	103,2	A	102,6	84,1	100,5
Сік	127,6	89,7	C	121,3	70,2	73,9
Квас «Український традиційний»	116,7	81,7	B	79,7	70,0	102,5

Примітка: * - показники розраховані за даними звітності підприємства

Другий рівень – товар у реальному виконанні. Для ПрАТ «КЗБН «Росинка» товар у реальному виконанні – це мінеральна вода.

Третій рівень – товар з підкріпленням. Специфіка ПрАТ «КЗБН «Росинка» дозволяє говорити про товар з підкріпленням тільки для оптових покупців. В цьому випадку товар додатково включає товарний кредит та доставку.

На основі вище наведеної інформації проведемо факторний аналіз показника рентабельності діяльності ПрАТ «КЗБН «Росинка». Детермінована модель факторного аналізу рентабельності діяльності представлена у формулі 2.5:

$$Рентаб.діяльності = \frac{Чистий\ прибуток\ (збиток)}{Чистий\ дохід\ від\ реалізації\ продукції\ (товарів, робіт, послуг)} * 100\% \quad (2.5)$$

Дані проведення факторного аналізу рентабельності діяльності наведені в табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Дані проведення факторного аналізу рентабельності діяльності

Показики	**2022 р. (базисний)**	**2023 р. (звітний)**	**Відхилення 2023 / 2022 рр.**	
			Абсолютне відхилення	**Відносне відхилення,%**
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	8584	-143573	-152157	-1772,57
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	224732	231013	+6281	+2,79
Рентабельність діяльності,%	3,82	-62,15	-65,97	-1727,09

*Джерело: розраховано автором

За допомогою методу ланцюгових підстановок проведемо розрахунок впливу факторів на показник рентабельності діяльності ПрАТ «КЗБН «Росинка» за системою рівностей (2.6 – 2.8), використовуючи дані табл. 2.23:

$$Рентаб.діяльності_1 = \frac{Чистий\ прибуток\ (збиток)_{2013}}{Чистий\ дохід\ від\ реалізації\ продукції\ (товарів, робіт, послуг)_{2013}} * 100\% \quad (2.6)$$

$$Рентаб.діяльності_2 = \frac{Чистий\ прибуток\ (збиток)_{2014}}{Чистий\ дохід\ від\ реалізації\ продукції\ (товарів, робіт, послуг)_{2013}} * 100\% \quad (2.7)$$

$$Рентаб.діяльності_3 = \frac{Чистий\ прибуток\ (збиток)_{2014}}{Чистий\ дохід\ від\ реалізації\ продукції\ (товарів, робіт, послуг)_{2014}} * 100\% \quad (2.8)$$

$$Рентаб.діяльності_1 = \frac{8584 тис.грн.}{224732 тис.грн.} * 100\% = 3,82\%.$$

$$Рентаб.діяльності_2 = \frac{-143573 тис.грн.}{224732 тис.грн.} * 100\% = -63,89\%.$$

$$Рентаб.діяльності_3 = \frac{-143573 тис.грн.}{231013 тис.грн.} * 100\% = -62,15\%.$$

$РД_2 - РД_1 = -63,89\% - 3,82\% = -67,71\%.$ – *вплив чистого прибутку на*

показник рентабельності діяльності підприємства;

$РД_3 - РД_2 = -62,15\% - (-63,89\%) = 1,74\%.$ – вплив чистого доходу від реалізації продукції на показник рентабельності діяльності підприємства.

Так, зменшення показника рентабельності діяльності ПрАТ «КЗБН «Росинка» на 65,97% відбулося за рахунок скорочення чистого прибутку (збитку) підприємства на 152157 тис. грн.

Таким чином, проаналізувавши основні показники, що характеризують рівень рентабельності підприємства, можемо зробити наступні висновки: рентабельність підприємства є дуже низькою, але за весь період вона коливалася, що пов’язано зі наявністю збитку протягом 2023 р., прибуток ПрАТ «КЗБН «Росинка» отримало у 2022 р. у розмірі 8584 тис. грн. Такі низькі значення показників рентабельності свідчать про неефективну політику формування доходів у ПрАТ «КЗБН «Росинка».

РОЗДІЛ 3.
ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ ДОХОДІВ ПІДПРИЄМТВА

3.1 Напрями підвищення рівня доходів підприємств

Розвиток ринкової економіки потребує від України раціонального і економічного обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, до визначення стратегії збільшення доходів підприємства, аналізу і оцінки отриманих результатів. З метою підвищення рівня доходів ПрАТ «КЗБН «Росинка» доцільно реалізувати проект. Суть проекту полягає у розробці проекту випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності з використанням виключно рослинної сировини культурних та дикорослих плодів та ягід, лікарських та пряно ароматичних трав на основі розробки переліку задач в межах проекту. У процесі розробки проекту необхідно визначити перелік ресурсів (трудових та матеріальних), які будуть залучені для реалізації проекту, та здійснити вартісну оцінку залучених ресурсів. Крім того, необхідно розроблений проект перевірити на предмет можливого перевантаження трудових ресурсів.

Команда проекту представлена на рис. 3.1.

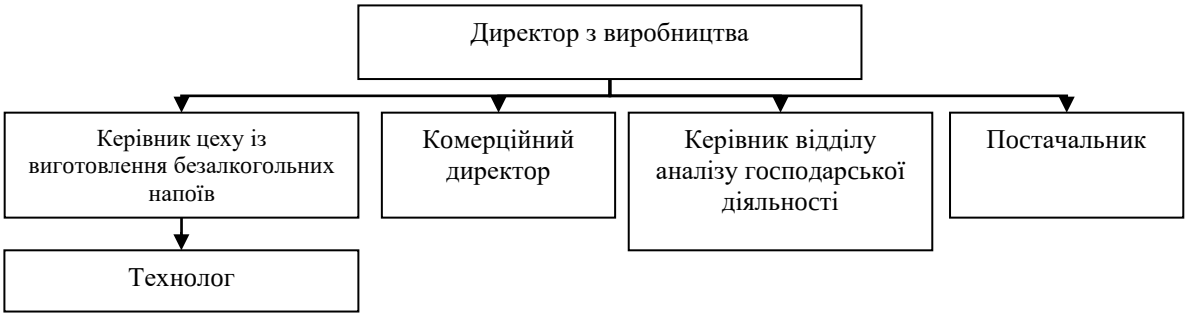

Рис. 3.1. Команда проекту по випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності

Роботи за проектом виконуються в певній послідовності та взаємозв’язку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Проект випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності

Етапи / роботи або задачі	Тривалість	Ресурси, необхідні для реалізації проекту
1. Економічне обгрунтування доцільності створення відділу випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності		
1.1. Проведення маркетингових досліджень	7 днів	автомобіль; водій; головний бухгалтер; директор; комерційний директор
1.2. Розробка бізнес-плану	15 днів	комірник; комп'ютер; маркетолог; менеджер з персоналу; менеджер з постачання; водій
1.3. Прийняття остаточного рішення щодо доцільності створення відділу випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності	6 годин	автомобіль; водій; головний бухгалтер; директор; комерційний директор
1.4. Вибір партнера для створення відділу випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності	5 днів	автомобіль; директор; комерційний директор; комп'ютер
2. Реєстрація спільного підприємства		
2.1. Розробка статутних документів для відділу випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності	2 тижні	автомобіль; директор; головний бухгалтер; комп'ютер; комерційний директор
2.2. Реєстрація відділу випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності в органах державного управління	2 тижні	автомобіль; водій; головний бухгалтер;комерційний директор; директор
2.3. Вибір банку та відкриття розрахункового рахунку	2 дні	автомобіль, головний бухгалтер
2.4. Реєстрація відділу	2 дні	головний бухгалтер
3. Забезпечення відділу випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності фінансовими, матеріальними та трудовими ресурсами		
3.1. Укладання угоди та отримання кредиту	2 дні	директор; комерційний директор
3.2. Пошук приміщення для виробничих цілей та укладання угоди про оренду	1 тиждень	комерційний директор
3.3. Формування штатного розкладу та підбір персоналу з укладання трудових угод	1 тиждень	менеджер з персоналу
3.4. Придбання виробничих ресурсів (устаткування для реалізації лінії по виготовленню безалкогольних напоїв)	2 тижні	комірник
3.5. Пошук постачальників та укладання угод на постачання матеріальних ресурсів (концентрати квасного сусла, цукор, харчові кислоти та інші смакоароматичні речовини)	2 тижні	менеджер з постачання
3.6. Придбання та установка комп'ютерної техніки з підключенням до Інтернету та інформаційної системи бухгалтерського обліку	7 днів	менеджер з постачання; комірник
4. Запуск підприємства в дію		
4.1. Розробка конструктурсько-технологічних документів	1 місяць	маркетолог
4.2. Проведення рекламної компанії	2 тижні	маркетолог
4.3. Створення електронного магазину	2 тижні	маркетолог;Комп'ютер
4.4. Випуск першої партії безалкогольних напоїв	1 тиждень	комп'ютер; маркетолог; комерційний директор; менеджер з постачання

*Джерело: побудовано автором

Організаційна трансформація ПрАТ «КЗБН «Росинка» відбувається поетапно на 3-х основних рівнях (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Схема 3-х рівневої робочої структури проекту

Формування робочої структури проекту дає змогу визначити весь перелік робіт, які необхідно виконати, проте не відповідає на запитання, хто виконуватиме ці роботи і яким коштом. Тому дедалі частіше у проектах використовується двоспрямована структуризація, яка поєднує робочу й організаційну структури (рис. 3.3).

Отже, WBS, OBS і облік затрат встановлюють каркас системи управління проектом. Тут поєднуються обсяг робіт, організаційна структура і персональна відповідальність на кожному рівні із субсистемами планування, контролю змін, ресурсів, витрат, якості, матеріалів, інформації, аналізу і звітування. Облік затрат – це природний і логічний управлінський центр, у якому інтегруються ці чинники.

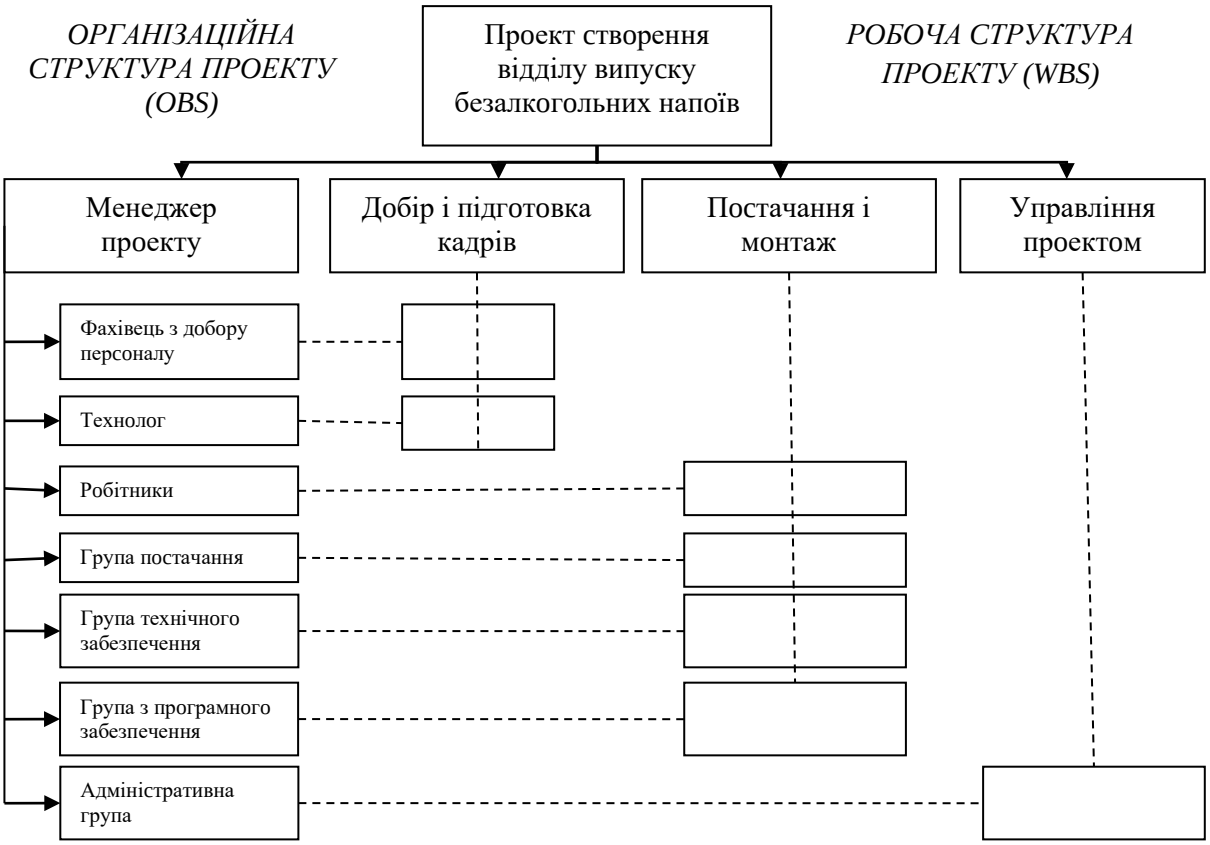

Рис. 3.3. Двоспрямована структуризація проекту випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності в ПрАТ «КЗБН «Росинка»

Важливим етапом проекту є створення відділу безалкогольних напоїв і закріплення відповідальності за членами проектної команди щодо виконання окремих елементів проекту – складання матриці відповідальності (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Матриця відповідальності проекту «Проект випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності»

Виконавці / **Вид роботи**	**Генеральний директор**	**Директор з виробництва**	**Керівник цеху безалкогольних напоїв**	**Керівник відділу аналізу господарської діяльності**	**Комерційний директор**	**Технолог**	**Організація – постачальник обладнання**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
Аналіз стану основних засобів	S			P			
Аналіз економічної доцільності та розрахунок витрат на проект	S			P	+		
Розробка технічного завдання на розробку проекту	S	P, S	+		P	+	
Визначення ризиків проекту	S			P	+		

Продовження табл. 3.2

1	2	3	4	5	6	7	8
Пошук постачальників устаткування	S		P		+		
Вибір устаткування	S	S	P		+		
Оформлення замовлення на поставку обладнання	S	S			P		+
Підготовка приміщень	S		P			+	+
Доставка обладнання	S		P				+
Розробка технічних інструкцій, умов експлуатації нового обладнання	S		P			+	
Пуско-налагоджувальні роботи	S	S	P			+	
Розрахунок ефективності нового обладнання	S			+	P		
Контроль за виконанням проекту	S	S			+		

P – первинна відповідальність; S – вторинна відповідальність; + - особа, що виконує роботу

*Джерело: побудовано автором

Ризики проекту: зміна вартості проекту через непередбачені витрати, затримка реалізації проекту, значне відхилення реального результату проекту від прогнозного.

Розглянемо орієнтовну оцінку доходів та витрат за проектом. Перш за все оцінюємо витрати, які необхідні для реалізації даного проекту (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Розрахунок загальних витрат в ПрАТ «КЗБН «Росинка»

Статті витрат	1-й рік	2-й рік	3-й рік
1	**2**	**3**	**4**
Оренда приміщення для цеху по виготовленню безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності	98000	107800	118580
Устаткування для виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності, льоду, вафельних стаканчиків	63900	х	х
Пастерезаційно-охолоджувальна установка, холодильник, гомогенізатор та фасувальний апарат	106500	х	х
Фонд оплати праці:	180000	198000	217800
Витрати на рекламу	47300	52900	61230
Витрати на організацію виробництва та збуту безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності	100000	112000	121620
Інші непередбачувані витрати	30000	21330	22000
Разом витрати	**691870**	**564810**	**621290**

*Джерело: побудовано автором

За попередньою оцінкою сума витрат за проектом складе 691870 грн.(в 1-й рік), 564810 грн. (в 2-й рік) і 621290 грн (в 3-й рік).

Таким чином, для роботи ПрАТ «КЗБН «Росинка» слід залучити 691,87 тис. грн. у 1-й рік виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності та супутніх товарів. Кожного наступного року витрати будуть покриватися за рахунок отримання чистого прибутку.

Інвестиційні витрати, які необхідні для реалізації даного проекту наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Інвестиційні витрати за проектом «Розробка концепції проекту виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності ПрАТ «КЗБН «Росинка»

Статті витрат	**Вид витрат**	**Сума, грн.**	**Разом за рік, грн.**
Устаткування для виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності	одноразова витрата на організацію робочих місць	63900	63900
Пастерезаційно-охолоджувальна установка, холодильник, гомогенізатор та фасувальний апарат	одноразова витрат на організацію робочих місць	106500	106500
Всього	**х**	**170400**	**170400**

*Джерело: побудовано автором

Як видно з розрахунків, одноразові витрати за проектом випуску продукції складуть 170400 грн.

Для реалізації проекту виготовлення безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності ПрАТ «КЗБН «Росинка» слід залучити кредитні ресурси в розмірі 691,87 тис. грн. (це сума всіх витрат для реалізації проекту у 1-му році). Схема кредитних платежів для ПрАТ «КЗБН «Росинка» буде мати наступний вигляд (табл. 3.5):

Погашення основної суми боргу передбачається рівними частинами (51,77 тис. грн.) щорічно, впродовж 12 кварталів 2024-2026 рр. Загальна сума процентів за користування кредитом складає 67,31 тис. грн.

Таблиця 3.5

Розрахунок кредитних платежів у 2016-2018 рр. (тис. грн.)

Квартали	**Залишок основного боргу на початок періоду**	**Погашення основного боргу**	**Сума погашення відсотків**	**Загальний платіж**
1	621,29	51,77	10,35	62,12
2	569,52	51,77	9,49	61,26
3	517,75	51,77	8,63	60,40
4	465,98	51,77	7,77	59,54
2024-й рік	х	207,08	36,24	243,32
5	414,21	51,77	6,90	58,67
6	362,44	51,77	6,04	57,81
7	310,67	51,77	5,18	56,95
8	258,90	51,77	4,32	56,09
2025-й рік	х	207,08	22,44	229,52
9	207,13	51,77	3,45	55,22
10	155,36	51,77	2,59	54,36
11	103,59	51,77	1,73	53,50
12	51,32	51,77	0,86	52,63
2026-й рік	х	207,08	8,63	215,71
Загалом:		**621,24**	**67,31**	**688,55**

Підсумовуючи вищенаведені розрахунки варто сказати: загальна сума грошового потоку у 1-й рік проекту виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності за оптимістичним сценарієм розвитку проекту перевищує інвестиційні витрати на 247809,12 тис. грн., що є позитивним явищем для діяльності підприємства. У результаті реалізації нового проекту ПрАТ «КЗБН «Росинка» отримає прибуток; індекс рентабельності інвестицій становить 1,98. Так як розрахований індекс рентабельності інвестицій вище 1, то даний проект має бути прийнятий до уваги та реалізований в практичній діяльності підприємства, адже він є доцільним та вигідним для ПрАТ «КЗБН «Росинка»; аналізуючи період окупності затрат, доходимо висновку, що інвестиційний проект виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності окупиться протягом 1-го місяця реалізації проекту.

3.2 Обгрунтування структури доходів підприємства в контексті її оптимізації

Встановлення оптимальної величини доходів підприємства, формування інструментарію визначення такого співвідношення, своєчасне та ефективне реагування на зміну зовнішніх факторів є необхідною умовою ефективного функціонування підприємства, забезпечення стабільних фінансово-економічних показників його діяльності. Аналіз грошових потоків пов’язаний із з’ясуванням причин, які вплинули на збільшення (зменшення) припливу грошових коштів та збільшення (зменшення) їх відпливу. Це можна робити як за довгостроковий період (декілька років), так і за короткостроковий (квартал, рік). Такий аналіз має безперечний інтерес, якщо він буде здійснений за період, що відображає певний етап в діяльності підприємства, наприклад, з моменту створення, випуску нової продукції, закінчення реконструкції тощо. Проведемо аналіз вхідних та вихідних грошових потоків в ПАТ «КЗБН «Росинка», табл. 3.6. Так, протягом 2021-2023 рр. відбулося скорочення надходжень від операційної діяльності, зокрема, чистий рух коштів від операційної діяльності зменшився на 7695 тис. грн. або на 36,73%, що сталося за рахунок скорочення обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 33694 тис. грн. або на 13,06%. До вихідних грошових потоків ПАТ «КЗБН «Росинка» належать: оплата рахунків постачальників; погашення банківських кредитів; виплата дивідендів власникам корпоративних прав; фінансування придбання основних засобів та нематеріальних активів; сплата податків; виплати персоналу підприємства та інші. Зокрема, упродовж 2021-2023 рр. відбулося збільшення чистого руху від інвестиційної діяльності на 9507 тис. грн. або на 350,55%. Також спостерігаємо зменшення величини чистого руху коштів від фінансової діяльності на 2879 тис. грн. або на 15,73%.

Таблиця 3.6

Динаміка показників руху вхідних та вихідних грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка» упродовж 2021-2023 рр. (тис. грн.)

Показники	2021 р.	2022 р.	2023 р.	2023 / 2021 рр.	
				Тис. грн.	%
1	2	3	4	5	6
І. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Надходження від:					
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	257970	255335	224276	-33694	-13,06
Повернення податків і зборів	0	0	1164	+1164	х
Надходження авансів від покупців і замовників	0	0	33450	+33450	х
Надходження від повернення авансів	128	0	241	+113	+88,28
Інші надходження	792	700	793	+1	+0,13
Витрачання на оплату:					
Товарів (робіт, послуг)	151691	168016	178969	+27278	+17,98
Праці	20114	17390	17291	-2823	-14,04
Відрахувань на соціальні заходи	9433	8521	8517	-916	-9,71
Зобов'язань з податків і зборів	24929	13062	25273	+344	+1,38
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3457	2596	2768	-689	-19,93
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	21472	10447	22475	+1003	+4,67
Витрачання на оплату авансів	30791	0	0	-30791	-100,00
Витрачання на оплату повернення авансів	202	43	727	+525	+259,90
Інші витрачання	785	29381	15896	+15111	+1924,97
Чистий рух коштів від операційної діяльності	**20953**	**19662**	**13258**	**-7695**	**-36,73**
ІІ. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації:	0	0	6795	+6795	х
необоротних активів	13468	0	0	-13468	-100,00
Витрачання на придбання:	9100	0	0	-9100	-100,00
необоротних активів	5837	0	0	-5837	-100,00
Інші платежі	1243	0	0	-1243	-100,00
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	**-2712**	**0**	**6795**	**+9507**	**+350,55**
ІІІ. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від:					
Отримання позик	45833	120673	0	-45833	-100,00
Погашення позик	48833	126498	7169	-41664	-85,32
Витрачання на сплату відсотків	0	12948	14016	+14016	х
Інші платежі	15306	0	0	-15306	-100,00
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	**-18306**	**-18773**	**-21185**	**-2879**	**-15,73**
Чистий рух грошових коштів за звітний період	**-65**	**889**	**-1132**	**-1067**	**1641,54**
Залишок коштів на початок року	441	333	1227	+786	+178,23
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-43	5	132	+175	+406,98
Залишок коштів на кінець року	333	1227	227	-106	-31,83

*Джерело: побудовано автором

У табл. 3.6 проведемо аналіз якості управління грошових коштів підприємства.

Таблиця 3.6

Дослідження якості управління грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка» в 2021-2023 рр.

ПОКАЗНИК	2021	2022	2023	Відхилення 2022/2021	Відхилення 2023/2022
1. Чистий рух коштів від операційної діяльності, тис. грн.	20953	19662	13258	-1291	-6404
2. Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності, тис. грн.	-2712	0	6795	+2712	+6795
3. Чистий рух коштів від фінансової діяльності, тис. грн.	-18306	-18773	-21185	-467	-2412
4. Чистий рух коштів за звітний період, тис. грн.	-65	889	-1132	+954	-2021
5. Залишок коштів на початок періоду, тис, грн.	441	333	1227	-108	894
6. Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	-43	5	132	+48	+127
7. Залишок коштів на кінець періоду, тис, грн.	333	1227	227	+894	-1000

*Джерело: розраховано автором

Варто відзначити, що в ПАТ «КЗБН «Росинка» чистий рух коштів від операційної діяльності має додатнє значення, тому підприємство має нормальний стан якості управління підприємства. Підприємство фінансує витрати операційної діяльності за рахунок надходжень від збуту продукції. Негативним моментом у діяльності ПАТ «КЗБН «Росинка» є скороченння залишку коштів на кінець 2023 р., по відношенню до 2022 р., на 1000 тис. грн. (рис. 3.4).

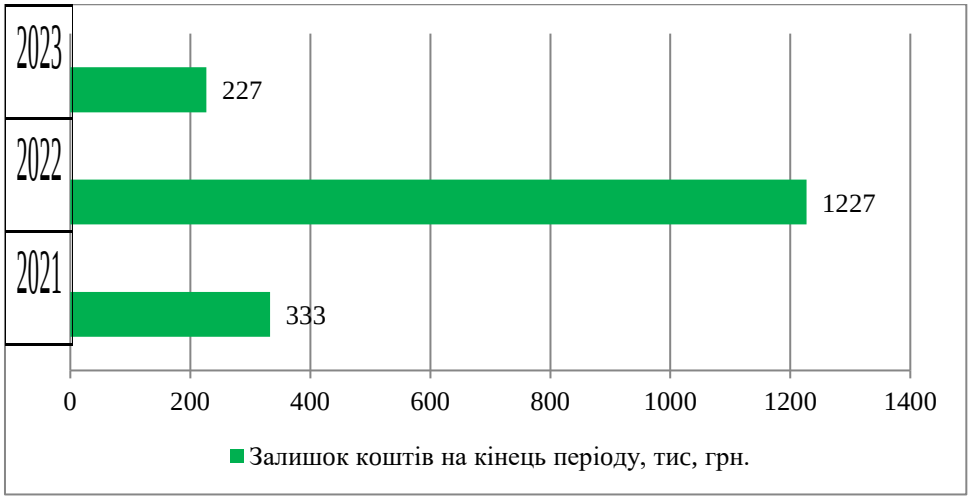

Рис. 3.4. Динаміка зміни залишку коштів ПАТ «КЗБН «Росинка» упродовж 2021-2023 рр.

Отже, протягом 2021-2023 рр. погіршилася ефективність формування та використання грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка», адже чистий рух грошових коштів за проаналізований період мав від'ємне значення. Зокрема, станом на 31.12.2023 рр. чистий рух грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка» склав -1132 тис. грн.

Доцільно визначити причини дефіциту коштів у ПАТ «КЗБН «Росинка» (рис. 3.5).

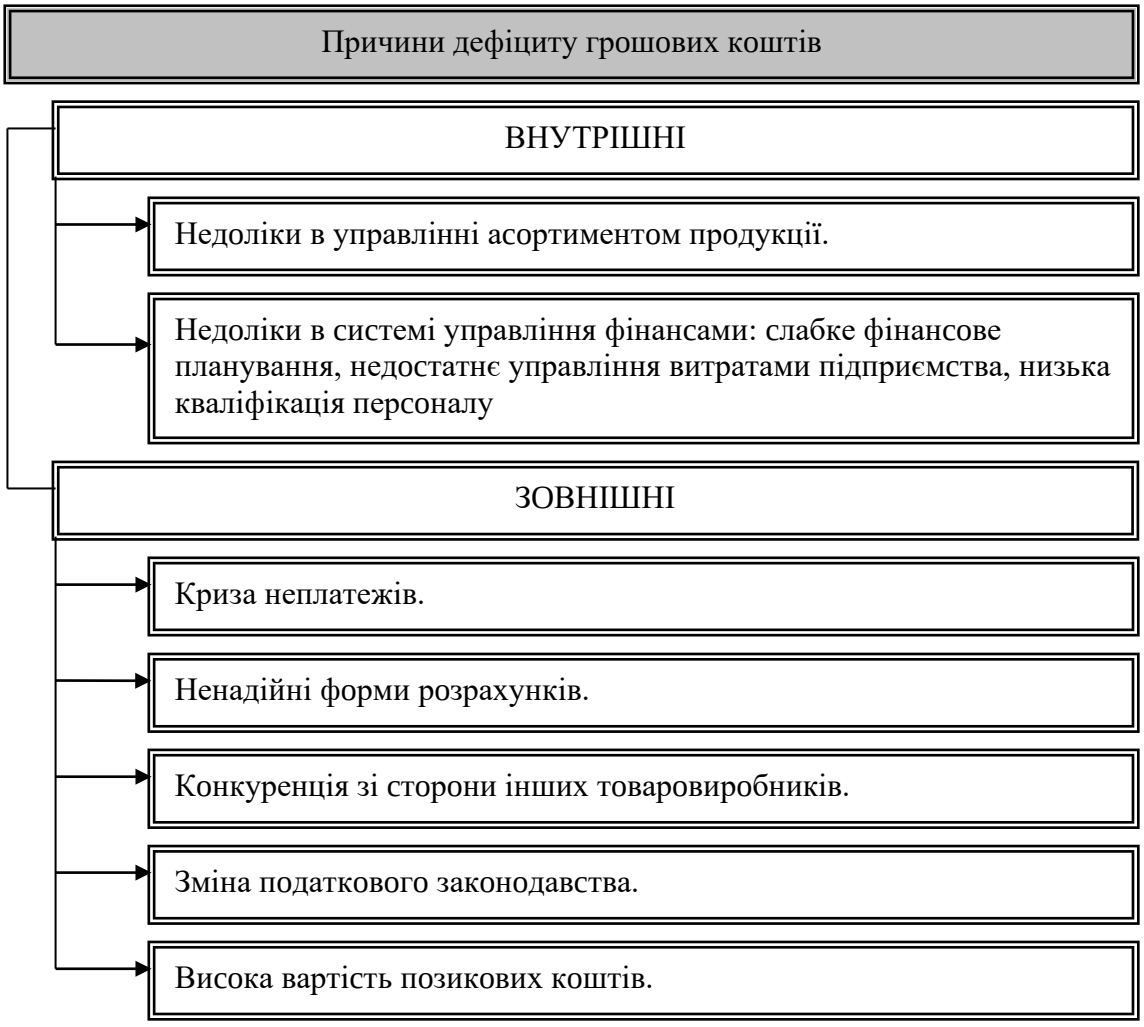

Рис. 3.5. Причини недостатності грошових коштів в ПАТ «КЗБН «Росинка»

Слід зазначити, що для збільшення позитивного результату управління грошовими коштами в ПАТ «КЗБН «Росинка» слід здійснити стимулювання

припливу грошових коштів за рахунок: раціоналізації асортименту продукції, реструктуризації дебіторської заборгованості у фінансові інструменти, розробки системи знижок для покупців, пошук стратегічних партнерів та ін.

Управління рухом грошових коштів стає одним із першочергових завдань, бо керівництво підприємства щодня стикається з прогнозуванням і управлінням грошовими потоками. Вони вирішують, як уберегти гроші від інфляції, як забезпечити нормальну поточну діяльність, підтримати репутацію підприємства як надійного фінансового партнера. Але при цьому необхідно уникати надлишкових грошей, бо їх можна використати для короткострокових укладень, що в подальшому призведе до отримання додаткового доходу.

Ураховуючи вищезазначене, з метою підвищення ефективності управління грошовими потоками ПАТ «КЗБН «Росинка» необхідно: залучати в практику розрахунок системи показників грошових потоків як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності; удосконалити методику аналізу грошових потоків, що повинна здійснюватися, виходячи з реального фінансового стану підприємств; ураховувати фактори руху коштів вітчизняних господарчих суб’єктів в умовах невизначеності та ризику.

Таким чином, інтегруючи оперативне, поточне і стратегічне планування грошових потоків в єдиний процес, можна досягти узгодженості руху грошових коштів із тактичними і стратегічними завданнями підприємства в часі і просторі. Такий підхід до концепції планування грошових потоків дозволить спрямувати діяльність підприємства на досягнення фінансової стійкості та платоспроможності.

З метою покращення фінансового забезпечення діяльності ПАТ «КЗБН «Росинка», необхідним є проведення певних заходів, що передбачають:

- не допущення фактів надходження й оплати неякісної чи не потрібної підприємству продукції, товарів, забезпечення персональної відповідальності посадових осіб у разі, якщо такі факти мали місце;

- застосування методу системного дослідження взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку і визначення на його основі критичного обсягу реалізації товарів (точки беззбитковості); раціонального використання чистого прибутку;

- застосування тих форм розрахунків з платниками, які гарантують своєчасність платежів (розрахункові чеки, попередня оплата платіжними дорученнями).

Підсумовуючи викладене вище, зазначимо, що фінансове забезпечення ПАТ «КЗБН «Росинка» – це один з важливих елементів фінансового механізму підприємницької діяльності. Головною метою підтримки підприємництва повинно стати створення сприятливих умов для підвищення ефективної діяльності ПАТ «КЗБН «Росинка», як невід'ємної частини структури економіки, та участі суб'єкта підприємництва у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку. Аналіз діяльності ПАТ «КЗБН «Росинка» показав, що формування у достатньому обсязі фінансових ресурсів, капіталу та їх раціональний розподіл і використання є необхідною умовою прибуткової діяльності будь-якої господарюючої одиниці. Нестача фінансових ресурсів негативно впливає як на виробничу, так і фінансову діяльність підприємства, зумовлюючи зменшення можливостей фінансування подальшого їх розвитку, скорочення надходжень до бюджету, виникнення та зростання заборгованостей перед ПАТ «КЗБН «Росинка», погіршення кінцевих результатів діяльності.

За результатами проведеного дослідження оптимізації доходів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» варто зробити відповідні висновки:

З метою збільшення доходів підприємства пропонуємо реалізувати проект випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності з використанням виключно рослинної сировини культурних та дикорослих плодів та ягід, лікарських та пряно ароматичних трав. Варто відзначити, що загальна сума грошового потоку у 1-

й рік проекту виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності за реалістичним сценарієм розвитку проекту перевищує інвестиційні витрати на 240564,1 тис. грн., що є позитивним явищем для діяльності підприємства. У результаті реалізації нового проекту ПрАТ «КЗБН «Росинка» отримає прибуток; індекс рентабельності інвестицій становить 266,78. Так як розрахований індекс рентабельності інвестицій вище 1, то даний проект має бути прийнятий до уваги та реалізований в практичній діяльності підприємства, адже він є доцільним та вигідним для ПрАТ «КЗБН «Росинка».

Досліджено, що протягом 2021-2023 рр. погіршилася ефективність формування та використання грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка», адже чистий рух грошових коштів за проаналізований період мав від’ємне значення. Зокрема, станом на 31.12.2023 рр. чистий рух грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка» склав -1132 тис. грн. Головною метою підтримки підприємництва повинно стати створення сприятливих умов для підвищення ефективної діяльності ПАТ «КЗБН «Росинка», як невід’ємної частини структури економіки, та участі суб’єкта підприємництва у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження варто зробити відповідні висновки:

1. Визначено, що дохід підприємства являє собою один із видів фінансового результату його господарської діяльності з виготовлення і реалізації основної продукції (робіт, послуг) та інших забезпечувальних чи супроводжувальних їх операцій, що здійснюються циклічно з використанням відповідних операційних ресурсів, на базі якого формується відповідний вид його прибутку.

2. Зазначено, що важливим методом оптимізації доходу, від основної діяльності підприємства є орієнтація на цільовий прибуток, тобто оптимізація доходу на основі заздалегідь установленої суми цільового прибутку. Початком оптимізації доходу на основі цільового прибутку є визначення порога рентабельності (беззбитковості) підприємства на плановий період. Особлива увага в такій моделі повинна приділятися оптимізації запасу фінансової стійкості, яка забезпечується сумою доходу від реалізації продукції понад суму реалізації так званої точки беззбитковості.

3. Досліджено, що з метою підвищення результативності діяльності підприємства та його стратегічного розвитку у перспективі, виникає потреба у розробці стратегії управління підприємством, що спрямована на вдосконалення механізму формування та використання доходів. Управління доходами спрямоване на створення економічних умов, що забезпечують відшкодування постійних витрат вітчизняного підприємства, покриття змінних витрат, які залежать від обсягу реалізації продукції, повної та своєчасної сплати всіх видів податків, обов’язкових платежів та забезпечення отримання цільового прибутку.

4. Досліджено, що упродовж 2021-2023 рр. відбулося зростання активів ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» на 5710 тис. грн. або на 2,70%, що сталося за рахунок збільшення таких статей активів як:

дебіторська заборгованість на 1565 тис. грн. або на 3,14%; інші оборотні активи на 206 тис. грн. або на 502,44%; інші активи на 563 тис. грн. Аналізуючи фінансовий стан та ефективність фінансового менеджменту ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка», можна зробити висновок про відносну стійкість та стабільність. Варто зазначити, що в динаміці спостерігалось зниження значень багатьох показників, але в основному в межах встановлених нормативів.

5. Зазначено, що негативним моментом у діяльності ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» є скорочення таких статей доходів підприємства як: інші операційні доходи на 66409 тис. грн. або на 82,70%; інші доходи зменшилися на 13222 тис. грн. або на 97,72%. Так, за одержаними результатами аналізу, за інших рівних умов, можна стверджувати про низьку якість доходів від реалізації готової продукції на ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка». У зв’язку з погіршенням фінансових результатів до оподаткування ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2023 рр. та стабільною сплатою податку на прибуток за цей період, чистий прибуток ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» за 2021-2022 рр. зменшився на 7173 тис. грн. або на 45,52%, натомість у 2023 р. підприємство отримало чистий збиток у розмірі 143573 тис. грн.

6. Визначено, що в цілому підприємство є нерентабельним, адже, коефіцієнт рентабельності активів протягом 2021-2023 рр. зменшився на 78,079, а коефіцієнт рентабельності власного капіталу протягом аналізованого періоду зріс. В цілому фінансовий стан підприємства погіршився. Керівництву підприємства варто звернути увагу на збільшення коефіцієнта забезпечення власними коштами та підвищення коефіцієнта фінансування. У зв’язку з чим підприємству варто вжити заходів щодо зниження частки залучених коштів, та зниження залежності підприємства від зовнішніх інвесторів.

7. З метою збільшення доходів підприємства пропонуємо реалізувати проект випуску безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності з використанням виключно рослинної сировини культурних та дикорослих плодів та ягід, лікарських та пряно ароматичних трав. Варто відзначити, що загальна сума грошового потоку у 1-й рік проекту виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності за реалістичним сценарієм розвитку проекту перевищує інвестиційні витрати на 240564,1 тис. грн., що є позитивним явищем для діяльності підприємства. У результаті реалізації нового проекту ПрАТ «КЗБН «Росинка» отримає прибуток; індекс рентабельності інвестицій становить 266,78. Так як розрахований індекс рентабельності інвестицій вище 1, то даний проект має ути прийнятий до уваги та реалізований в практичній діяльності підприємства, адже він є доцільним та вигідним для ПрАТ «КЗБН «Росинка»; аналізуючи період окупності затрат, доходимо висновку, що інвестиційний проект виробництва безалкогольних фруктових напоїв і плодово-ягідних вин підвищеної біологічної цінності окупиться протягом 1-го місяця реалізації проекту.

8. Досліджено, що протягом 2021-2023 рр. погіршилася ефективність формування та використання грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка», адже чистий рух грошових коштів за проаналізований період мав від’ємне значення. Зокрема, станом на 31.12.2023 рр. чистий рух грошових коштів ПАТ «КЗБН «Росинка» склав -1132 тис. грн. Головною метою підтримки підприємництва повинно стати створення сприятливих умов для підвищення ефективної діяльності ПАТ «КЗБН «Росинка», як невід’ємної частини структури економіки, та участі суб’єкта підприємництва у вирішенні завдань соціально-економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алісова А. О. Сутність прибутку підприємства URL : http://repository.h№eu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/349/1/Алісова%20А.%20О.%20Сутність%20прибутку%20підприємства.pdf

2. Алєксєєнко В. Рентабельність підприємства в умовах трансформації ринкових процесів. URL: http://archive.№buv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2010_14/Alekseе№ko.pdf

3. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств : Підручник / В. Г. Андрійчук. К. : КНЕУ, 2012. 624 с.

4. Андрійчук В. Методичні підходи до аналізу рентабельності та беззбитковості виробництва продукці та оптимізації її асортименту/ Економіка АПК. №5. 2007. С.134-136.

5. Антонов В. М. Фінансовий менеджмент: Сучасні інформаційні технології : навч. посібник / В. М. Антонов, Г. К. Яловий. К. : Центр навчальної літератури, 2021. 432 с.

6. Бабіч В. В. Фінансовий облік (облік активів) : Навч. посіб. / В. В. Бабіч, С. В. Сагова. К. : КНЕУ, 2018. 282 с.

7. Базілінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Я. Базілінська. К. : Центр учбової літератури, 2019. 328 с.

8. Баранцева С. М. Фактори, які впливають на вибір стратегії управління прибутком з урахуванням концепції життєвого циклу підприємства/ Торгівля і ринок України. 2012. Вип. 34. С. 203-208.

9. Біла О. Г. Фінанси підприємств : Навч. посібн. / О. Г. Біла. Львів : Вид-во «Магнолія 2006», 2018. 383 с.

10. Блонська В. І. Стратегія управління доходами вітчизняного підприємства в умовах розвитку ринкових відносин. Науковий вісник НЛТУ України : Зб. наук.-техн. праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2018. Вип. 18.6. С. 117-123.

11. Блонська В. І. Показники і критерії оцінки якості прибутку / В. І. Блонська, О. Р. Дмитрах // Науковий вісник НЛТУ України : Збірник науково-технічних праць. Львів : РВВ НЛТУ України. 2010. Вип. 20.15. С. 120-125.

12. Болюх М. А. Бухгалтерський фінансовий облік / М. А. Болюх, В. З. Бучевський, М. І. Горбатюк. Житомир : ЖІТІ, 2018. 448 с.

13. Бородіна Є. І. Фінанси підприємств: навч. посібн. для вищ. навч. заклад. / Є. І. Бородіна. К. : Либідь, 2019. 324 с.

14. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів; за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця. Житомир: ЖІТІ, 2018. 680 с.

15. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський словник / Ф. Ф. Бутинець. Житомир : ПП «Рута», 2009. 224 с.

16. Бутинець Ф. Ф Бухгалтерський фінансовий облік : Підручник / Ф. Ф. Бутинець. 7-ме вид. Житомир : ПП «Рута», 2008. 831 с.

17. Верхоглядова Н. І. Зміст та значення прибутку як головної рушійної сили ринкової економіки. Економічний простір. 2018. №18. С. 237-245.

18. Головченко Т. М. Рентабельність як складова частина фінансової стійкості підприємств. Вісник ХНТУ. 2019. №3 (36). С. 147-154.

19. Голов С. Ф. Фінансовий облік : Підручник / С. Ф. Голов. К. : Лібра, 2022. 976 с.

20. Грабова Н. М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках : Навч. посібник / Н. М. Грабова, Ю. Г. Кривоносов. − 3-є вид., доп. К. : А.С.К., 2018. 416 с.

21. Гусєва Ю. М. Економічна сутність прибутку підприємства і його роль у ринкових умовах господарювання. URL : http://dspace.№uft.edu.ua/jspui/ bitstream/123456789/2402/1/1.pdf

22. Дуляба Н. І. Дослідження сутності прибутку підприємства в різноманітних концепціях його формування. Науковий вісник НЛТУ України. 2012. Вип. 22.1. С. 229-234.

23. Жихор О. Б. Теоретичні аспекти визначення сутності поняття «прибуток» / О. Б. Жихор, О. В. Петрухіна // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. 2011. №2 (11). С. 52.

24. Журба Т. С., Журба Ю. І. Порівняльна характеристика доходів підприємства . URL : http://confcontact.com/2013_04_04_zhv/11_Zurba.htm

25. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. К. : Знання, 2007. 1072 с.

26. Камінська Т. Г. Взаємозв'язок доходів і витрат як категорій оціночних характеристик руху капіталу в обліку . Науковий вісник НУБіП України : Зб. наук. праць. К. : Вид-во НУБіП України, 2010. Вип. 154. Ч. 3. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnau/2010_154_3/10ktg.pdf .

27. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз : Підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. К. : Центр учбової літератури, 2021. 392 с.

28. Кривов'язюк І. В. Шляхи максимізації прибутку підприємств у довгостроковій перспективі . Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 7 (26). Частина 2. Луцьк, 2010. URL : http://archive.№buv.gov.ua/portal/soc_gum/e№_em/2010_7_2/14.pdf

29. Кручок С. Г. Оцінка фінансового стану підприємств. Фінанси України. 2009. №8. 10 с.

30. Кучер Л. Ю. Науково-теоретичні основи формування прибутку в підприємствах Інноваційна економіка. 2019. №15. С. 82-89.

31. Лихолат С. М. Економічна сутність прибутку підприємства. Науковий вісник НЛТУ України : Збірник науково-технічних праць. Львів : НЛТУ України. 2021. Вип. 16.2. С. 186-190.

32. Литвинюк Д. М. Фінансовий аналіз : Навчальний посібник / Д. М. Литвин. К. : «ХайТекПрес», 2022. 451 с.

33. Панченкова Ю. В. Економічна суть доходів основної діяльності промислового підприємства. Науковий вісник НЛТУ України. 2021. Вип. 21.10. − С. 239-248.

34. Пилипенко О А. Розвиток теоретико-методологічних засад обліку, аналізу контролю і аудиту : Монографія / О. А. Пилипенко − К. : «ІНЖЕК», 2022. 640 с.

35. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства : навч. посібник / С. Ф. Покропивний. К. : КНЕУ, 2000. 528 с.

36. Пушкар М. С. Фінансовий облік : Підручник / М. С. Пушкар. Тернопіль : Карт-бланш, 2019. 628 с.

37. Сідун В. А. Економіка підприємства : Навч. посіб. / В. А. Сідун, Ю. В. Пономарьова. Київ : Центр навчальної літератури, 2008. 410 с.

38. Фінансовий менеджмент : підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. К. : КНЕУ, 2015. 552 с.

39. Швабій К. І. Дохід як об’єкт оподаткування. Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України. Сер.: Економіка, право. 2009. №4(47). С. 105-112.

40. Шмиголь Н. М. Економічна суть доходів та доходності в системі управління підприємством. Держава та регіон : Наук.-виробн. журнал. Сер.: Економіка та підприємництво. Запоріжжя : Вид-во Класичного приватного університету. 2009. №7. С. 221-225.

41. Офіційний сайт ПрАТ «Київський завод безалкогольних напоїв «Росинка» . URL : http://www.rosinka.ua/low-alcohol

ДОДАТКИ

Додаток А

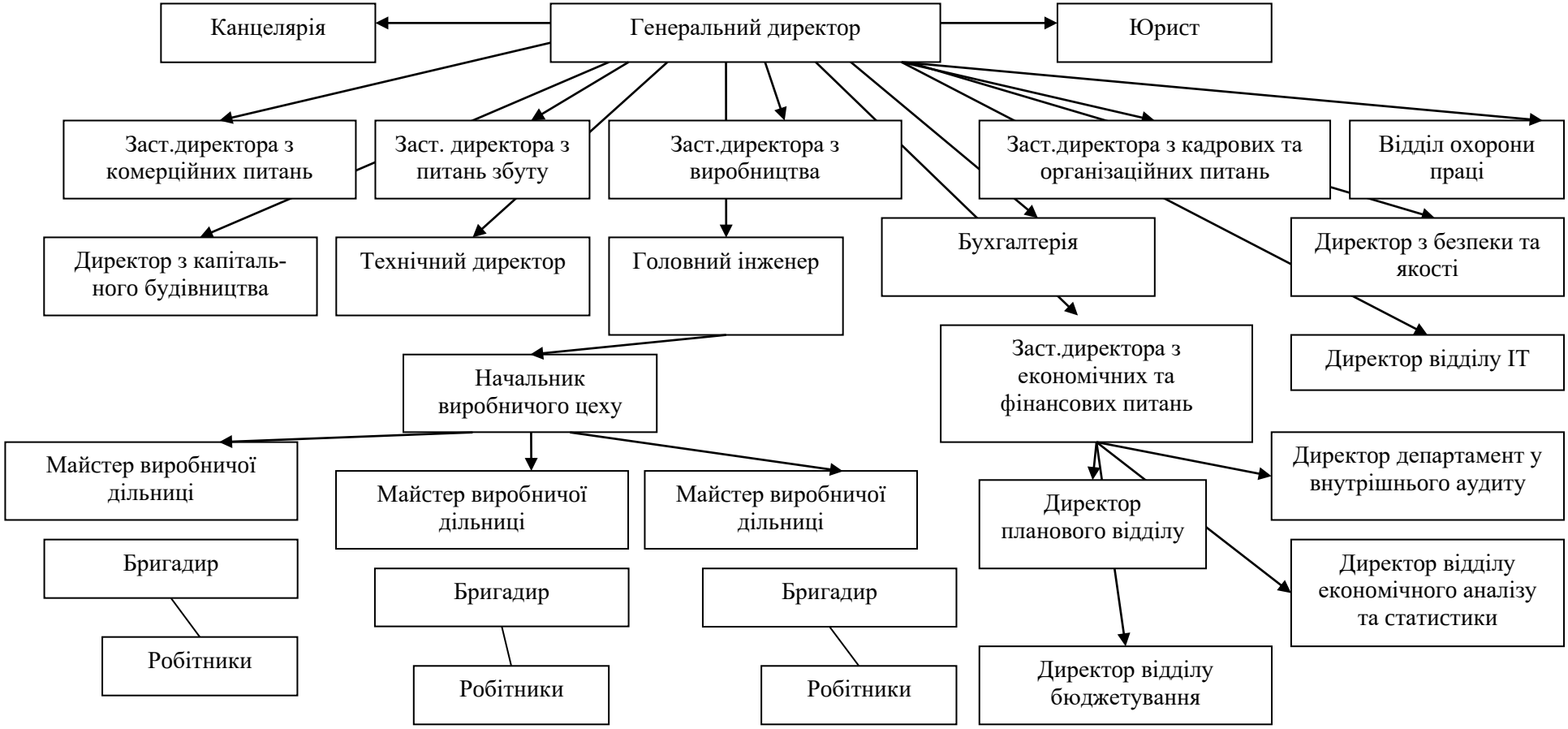

Рис. А.1. Організаційна структура ПАТ КЗБН «Росинка»